

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1. Aktualne przepisy prawne.....	3
1.2. Koncepcja Programu Ochrony Środowiska.....	4
2. Charakterystyka ogólna powiatu i gmin.....	4
2.1. Dane ogólne.....	4
2.2. Położenie.....	5
2.3. Demografia.....	6
2.4. Rzeźba terenu, gleby i zagospodarowanie gruntów.....	7
2.5. Regiony fizycznogeograficzne.....	9
2.6. Wody	10
2.6.1. Wody powierzchniowe.....	10
2.6.2. Wody podziemne.....	10
2.7. Formy ochrony przyrody.....	11
2.7.1. Obszar NATURA 2000	12
2.8. Gospodarka.....	17
2.9. Infrastruktura techniczna.....	18
3. Kształtowanie środowiska w Powiecie Żłotowskim.....	23
4. Cele i zadania Programu Ochron Środowiska.....	23
4.1. Cele i zadania określone w Polityce Ekologicznej Państwa.....	23
4.2. Cele i zadania określone w Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007-2013 dotyczące ochrony środowiska.....	25
4.3. Cele i zadania określone w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007-2013 dotyczące ochrony środowiska.....	26
4.4. Cele określone w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2007- 2013 dotyczące ochrony środowiska.....	26
4.5. Nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego.....	29
5. Priorytety i cele Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego.....	29
5.1. Priorytety ekologiczne.....	29
5.1.1. Kryteria wyboru priorytetów.....	30
5.2. Cele w zakresie ochrony środowiska i ich realizacja.....	30
5.2.1. Ochrona zasobów wodnych.....	30
5.2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego.....	32
5.2.3. Ochrona przed hałasem.....	33
5.2.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.....	34
5.2.5. Gospodarka odpadami.....	35
5.2.6. Ochrona powierzchni ziemi i gleb.....	35
5.2.7. Ochrona zasobów kopalin.....	36
5.2.8. Ochrona przyrody.....	36
5.2.9. Energia odnawialna.....	37

5.2.10. Awarie przemysłowe i miejscowe awarie.....	38
5.2.11. Edukacja ekologiczna.....	38
6. Monitoring realizacji programu.....	39
7. Potencjalne źródła finansowania programu.....	40
7.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	40
7.1.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).....	40
7.1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).....	41
7.1.3. Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW).....	42
7.2. Ekofundusz.....	43
7.3. Banki.....	43
7.4. Fundusze Uni Europejskiej.....	44
7.4.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.....	44
7.4.2. Fundusz Spójności.....	45
7.4.3. Fundusz LIFE+.....	45
8. Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2008-2015.....	45
8.1. Ochrona zasobów i jakości wód.....	45
8.2. Ochrona powietrza atmosferycznego.....	46
8.3. Ochrona przed hałasem.....	46
8.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.....	46
8.5. Gospodarka odpadami.....	46
8.6. Ochrona powierzchni ziemi i gleb.....	46
8.7. Ochrona zasobów kopalin.....	46
8.8. Ochrona przyrody.....	46
8.9. Energia odnawialna.....	47
8.10. Edukacja ekologiczna.....	47
8.11. Awarie przemysłowe i miejscowe awarie.....	47
9. Szacunkowe koszty wdrażania programu	47
10. Słowniczek skrótów.....	49

1. Wprowadzenie

Zgodnie z zapisem ustawy - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 Nr 25 poz. 150 tekst jednolity) zarząd województwa, powiatu i gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które następnie są uchwalane przez sejmik województwa, radę powiatu lub radę gminy (art. 17, art. 18) Programy te sporządzane, podobnie jak polityka ekologiczna państwa co 4 lata, powinny określać cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe (art. 14).

Przeprowadzenie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego podyktowane jest wprowadzeniem licznych zmian oraz nowych ustaleń zarówno ze strony prawodawstwa Unii Europejskiej jak i prawa polskiego, w tym także powstanie nowych wytycznych zawartych w rządowych programach.

Ustawa *Prawo ochrony środowiska* stawia wymagania zarówno w odniesieniu do polityki ekologicznej państwa, jak i programów ochrony środowiska przygotowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Koncepcja aktualizowanego "Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego" przewiduje sformułowanie:

- celów ekologicznych,
- priorytetów ekologicznych,
- rodzaju i harmonogramu działań proekologicznych,
- środków niezbędnych do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

1.1. Aktualne przepisy prawne

W sporządzonym opracowaniu uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska, nowych lub zmienionych po 2003 roku (data utworzenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego). Podstawę prawną Aktualizacji Programu stanowią ustawy (wymienione niżej) oraz akty wykonawcze do tych ustaw:

- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2008r. Dz. U. z 2008 Nr 25, poz 150 ze zm.)
- USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 Nr 92, poz 880 ze zm.)
- USTAWA z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity z 2005, Dz.U. z 2005 Nr 236, poz 2008 ze zm.)
- USTAWA z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity z 2005, Dz.U. z 2005 Nr 239, poz 2019 ze zm.)
- USTAWA z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity z 2006, Dz.U. z 2006 Nr 123, poz 858 ze zm.)
- USTAWA z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity z 2005, Dz.U. z 2005 Nr 45, poz 435 ze zm.)
- USTAWA z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity z 2005, Dz.U. z 2005 Nr 228, poz 1947 ze zm.)
- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity z 2007, Dz.U. z 2007 Nr 39, poz 251

ze zm.)

- USTAWA z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. z 2001 Nr 63, poz 638 ze zm.)
- USTAWA z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców z zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej (tekst jednolity z 2007z Dz.U. z 2007 Nr 90 poz. 607 ze zm.)
- USTAWA z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity z 2004, Dz.U. z 2004 Nr 3 poz. 2 ze zm.)
- USTAWA z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity z 2004, Dz.U. z 2004 Nr 121, poz 1266 ze zm.)
- USTAWA z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekt jednolij z 2006, Dz.U. z 2006 Nr 156, poz 1118 ze zm.)
- USTAWA z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (tekst jednolity z 1999, Dz.U. z 1999 Nr 66, poz 750 ze zm.)
- USTAWA z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2007 Nr 147, poz 1033)
- USTAWA z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity z 2007, Dz.U. z 2007 Nr 44, poz 287 ze zm.)
- USTAWA z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 Nr 80, poz 717 ze zm.)
- USTAWA z dnia 21 sierpień 1997 r. o ochronie zwierząt (tekst jdnolity z 2003, Dz.U. z 2003 Nr 106, poz 1002 ze zm)

1.2. Koncepcja Programu Ochrony Środowiska

Koncepcja nowego Programu Ochrony Środowiska została oparta o dokumenty:

1. Ustawa Prawo ochrony środowiska
2. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014
3. „Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007-2013” przyjęta uchwałą Nr X/43/2007 Rady Powiatu Żłotowskiego z dnia 27 czerwca 2007r.
4. „Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007-2013” przyjęty uchwałą Nr XLIV/219/2006 Rady Powiatu Żłotowskiego z dnia 27 września 2006r.
5. Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym.
6. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007- 2013

2. Charakterystyka ogólna powiatu i gmin

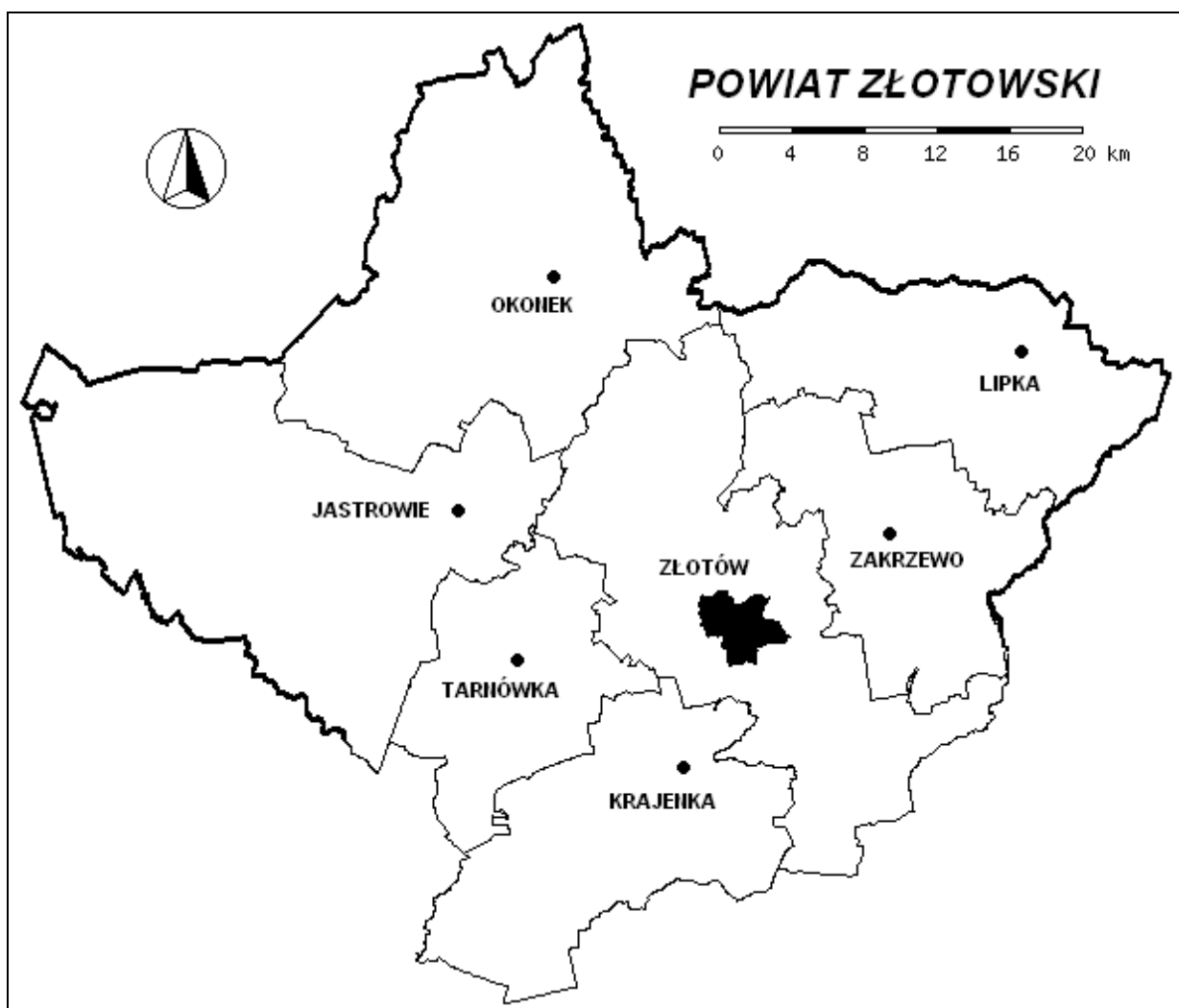
Ogólna charakterystyka powiatu żłotowskiego oraz gmin powiatu została wykonana na podstawie danych uzyskanych w urzędzie Starostwa Powiatowego, Urzędach Miast i Gmin, Urzędu Statystycznego w Poznaniu oraz z wykorzystaniem takich materiałów jak Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu (2007), strony internetowe urzędów miast i gmin, dostępne publikacje dotyczące terenu powiatu Żłotowskiego.

2.1. Dane ogólne

Powiat Żłotowski został utworzony 1 stycznia 1999r. na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 roku

o wprowadzeniu zasadniczego, trójstopniowego podziału państwa (Dz. U. Nr 96, poz. 603 ze zmianami). Siedziba powiatu znajduje się w mieście Żłotów, a w jego skład wchodzi 8 gmin:

- Gmina Miasto Żłotów,
- Gmina i Miasto Jastrowie,
- Gmina i Miasto Krajenka,
- Miasto i Gmina Okonek,
- Gmina Lipka,
- Gmina Tarnówka,
- Gmina Zakrzewo,
- Gmina Żłotów.

Rys. 1. Podział administracyjny powiatu żłotowskiego

2.2. Położenie

Powiat położony jest w północnej części Wielkopolski, zajmuje powierzchnię 165.805 ha, co plasuje go na III miejscu w województwie pod względem obszaru. Większa jego część znajduje się na terenie historycznej Krajany i leżącym na niej Pojezierzu Krajeńskim, pozostała część w Dolinie Gwdy, na Pojezierzu

Szczecineckim oraz Równinie Wałeckiej. Od południa powiat graniczy z Powiatem Piłskim, od wschodu z Powiatem Sępoleńskim, od północy z Powiatem Człuchowskim, natomiast od zachodu z powiatami: Wałeckim, Szczecineckim i Drawskim.

Powiat ma dogodne połączenia komunikacyjne z całą Polską. Przez jego teren przebiegają dwie drogi krajowe nr 11 Kołobrzeg-Bytom i nr 22 Gorzów Wielkopolski- Elbląg oraz drogi wojewódzkie nr 188 Człuchów – Piła, nr 189 Jastrowie – Więcbork i nr 190 Krajenka-Gniezno. Główny szlak kolejowy powiatu przebiega wzdłuż linii Poznań-Koszalin/Kołobrzeg, przechodzi przez Jastrowie i Okonek. Drugi szlak kolejowy to trasa Piła-Chojnice przez Złotów.

Rys. 2. Położenie powiatu żółtowskiego.

2.3. Demografia

Powiat żółtowski liczy ponad 68641 osób (dane GUS, stan na dzień 31.12.2007r.) zamieszkałych w 130 miejscowościach, w tym w czterech miastach: Złotów, Jastrowie, Krajenka i Okonek, w których mieszka ponad połowa ludności.

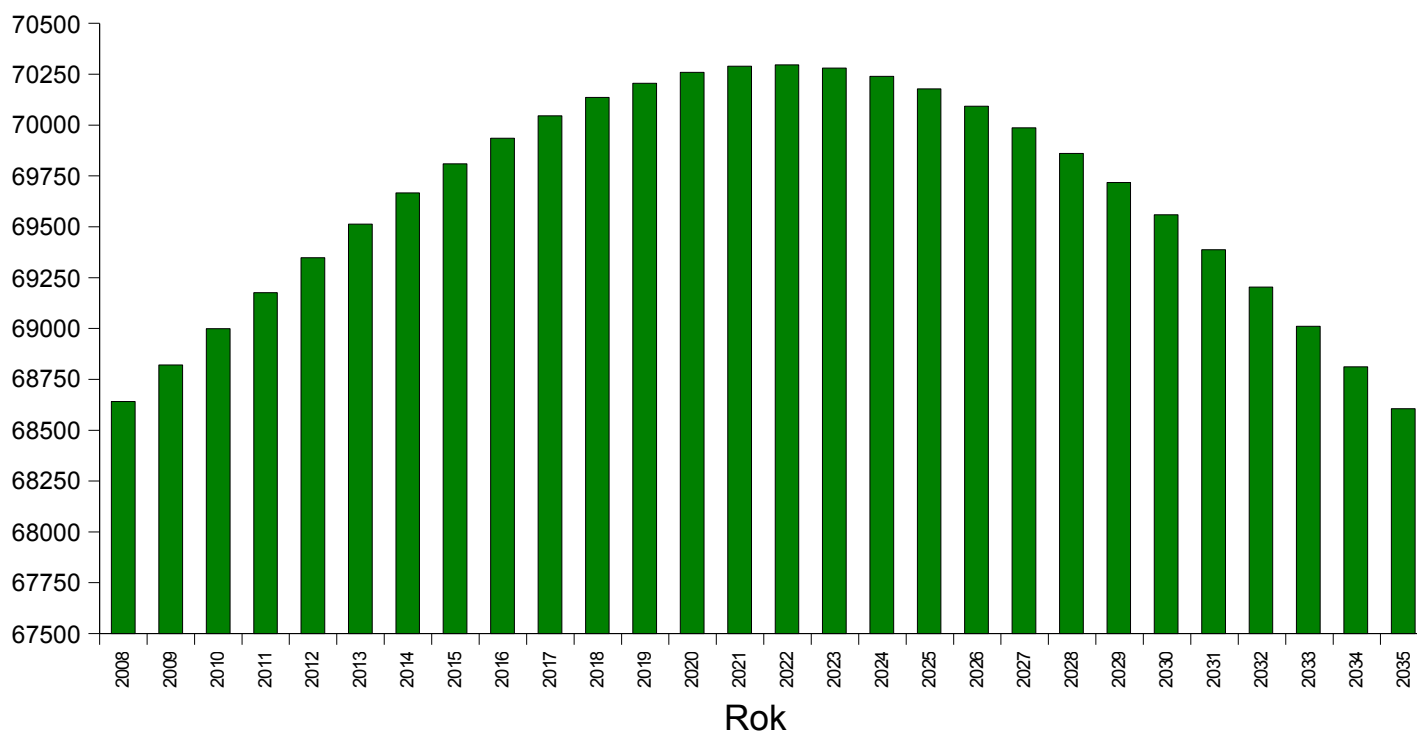
Tab. 1. Liczba ludności powiatu żółtowskiego – stan na dzień 31.12.2007r.

Jednostka terytorialna	Liczba ludności					
	mieszkańców			w tym: kobiet		
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:	
		miasto	wieś		miasto	wieś
gm. Jastrowie	11480	8470	3010	5856	4374	1482
gm. Krajenka	7352	3750	3602	3697	1959	1738

gm. Lipka	5549	-	5549	2775	-	2775
gm. Okonek	8878	3853	5025	4457	1991	2466
gm. Tarnówka	3111	-	3111	1517	-	1517
gm. Zakrzewo	4785	-	4785	2367	-	2367
gm. Złotów	9130	-	9130	4465	-	4465
m. Złotów	18356	18356	-	9563	9563	-
POWIAT	68641	34429	34212	34697	17887	16810

Prognoza liczby ludności (wg. GUS) mieszkańców powiatu złotowskiego do roku 2035, zakłada iż w najbliższych latach należy spodziewać się stałego wzrostu liczby ludności. Maksimum zostanie osiągnięte w roku 2022 gdy powiat złotowski będzie zamieszkiwało ok. 70.297 osób. Po roku 2022 liczba mieszkańców powiatu będzie malała i w roku 2035 może zostać odnotowanych 68.606 mieszkańców powiatu złotowskiego.

Liczba mieszkańców

Rys. 3. Prognoza liczby mieszkańców powiatu złotowskiego

2.4. Rzeźba terenu, gleby i zagospodarowanie gruntów

Rzeźbę terenu Powiatu Złotowskiego ukształtował lądolód skandynawski i powstałe z niego wody roztopowe. Spotkać tu można charakterystyczne formy polodowcowe: moreny czołowe, moreny denne, pola sandrowe i jeziora rynnowe. W paśmie wzgórz moreny czołowej znajduje się najwyższe wzniesienie powiatu – Brzuchowa Góra (208 m n.p.m.).

Gleby tutaj są w całości pochodzenia polodowcowego. Są to gleby bielcowe, słabo i średnio

urodzajne. Gleby powiatu charakteryzują się dużą przestrzenną zmiennością, co wynika głównie ze zróżnicowanego składu granulometrycznego. W gruntach ornych przeważają gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane, przy mniejszym udziale czarnych ziem. Jeszcze większe zróżnicowanie typów gleb występuje na łąkach i pastwiskach, przy stosunkowo dużej powierzchni czarnych ziem i małej ilości gleb organicznych.

Tab. 2. Wyszczególnienie gruntów powiatu złotowskiego (stan na dzień 1.01.2008r.)

LP	WYSZCZEGÓLNIENIE GRUNTÓW		POWIERZCHNIA GRUNTÓW [ha]		
			OBSZARY MIEJSKIE	OBSZARY WIEJSKIE	RAZEM
	1.		2.	3.	4.
1.	Użytki rolne	grunty orne	2274	60316	62590
		sady	70	364	434
		łąki trwałe	343	6425	6768
		pastwiska trwałe	173	4265	4438
		grunty rolne zabudowane	49	1124	1173
		grunty pod stawami	0	4	4
		grunty pod rowami	23	481	504
		razem	2932	72979	75911
2.	Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	lasy	4681	73439	78120
		grupy zadrzewień i zadrzewień	56	503	559
		razem	4737	73942	78679
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe	267	458	725
		tereny przemysłowe	74	60	134
		inne tereny zabudowane	198	154	352
		zurbanizowane tereny niezabudowane	72	102	174
		tereny rekreacyjno wypoczynkowe	51	136	187
		drogi	313	2794	3107
		tereny kolejowe	120	290	410
		inne tereny komunikacyjne	1	36	37
		użytki kopalne	41	44	85
		razem	1137	4074	5211
4.	Grunty pod wodami	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	333	1718	2051
		grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	36	366	402
		razem	369	2084	2453
5.	Użytki ekologiczne	22	240	262	
6.	Nieużytki	128	2928	3056	
7.	Tereny różne	38	195	233	
8.	RAZEM	9363	156422	165805	

2.5. Regiony fizycznogeograficzne

Rys 4. Regionalizacja fizyczno geograficzna

Według podziałów Polski na regiony fizyczno – geograficzne na podstawie J. Kondrackiego (*Geografia regionalna Polski*, 2002, Warszawa: PWN) Powiat Złotowski położony jest na Pojezierzu Pomorskim w europejskiej strefie Lasów Mieszanych, prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. Wyróżnia się tu następujące regiony fizyczno – geograficzne:

1. Pojezierze Krajeńskie – przez teren pojezierza przebiega kilka równoleżnikowych ciągów moreny czołowej urozmaiconych falistą i pagórkowatą moreną denną. Porastają je bory zwane kujańskimi, wśród których położone jest jez. Borówno. Jezior w tym mezoregionie jest mniej niż na innych pojezierzach położonych na północ od Noteci. Są to głównie jeziora rynnowe ukierunkowane południkowo i równoleżnikowo. Przeważa tu krajobraz rolniczy, a lasów poza borami kujańskimi jest niewiele.
2. Dolina Gwdy – oddziela Pojezierze Krajeńskie od Pojezierza Wałeckiego i Szczecineckiego. Stanowiła ona główny szlak odpływu wód z topniejącego lądolodu. W części północnej jest ona stosunkowo wąska o wysokich zboczach, w części południowej rozszerza się tworząc rodzaj kotliny. Znaczną część mezoregionu porastają bory.
3. Pojezierze Wałeckie – powierzchnia terenu składa się głównie z moreny dennej płaskiej i falistej. Urozmaicają go ciągi moren czołowych oraz liczne rynny polodowcowe. Przeważa krajobraz rolniczy z enklawami lasów.
4. Pojezierze Szczecineckie – charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą, na którą składa się pagórkowata morena denna z pagórkami moreny czołowej oraz licznymi jeziorami. W Powiecie

Złotowskim znajduje się tylko południowy fragment mezoregionu obejmujący tereny otaczające Okonek.

2.6. Wody

2.6.1. Wody powierzchniowe

Powiat Złotowski w całości przynależy do dorzecza Noteci – prawostronnego dopływu Warty. Główną rzeką Powiatu Złotowskiego jest Gwda, która wraz z dopływami Płynnicą, Rurzycą, Debrzynką i Głomią, a także Łobzonką – dopływem Noteci, przepływając przez malownicze leśne tereny, liczne przesmyki i jeziora rynnowe stanowią atrakcyjne wody do spływów kajakowych.

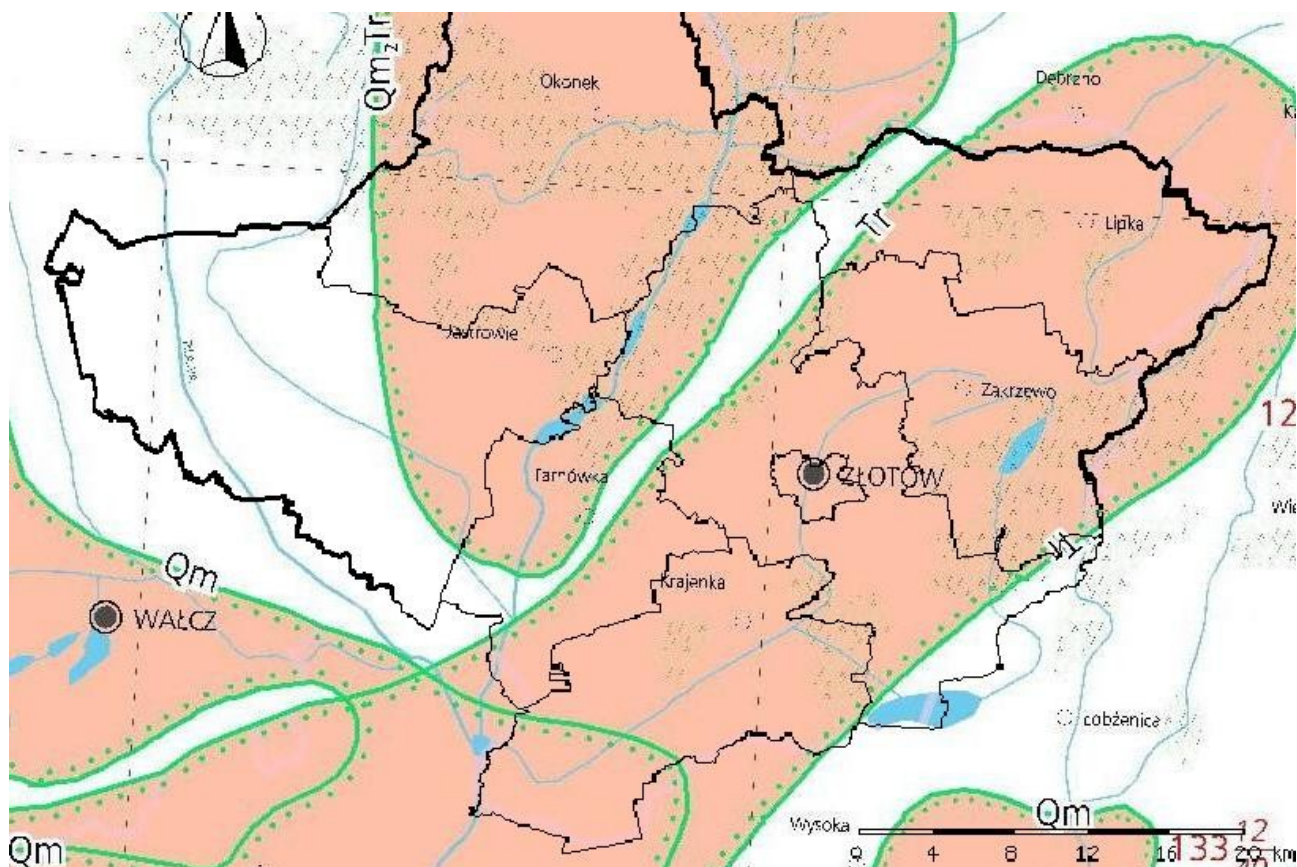
Jezior i sztucznych zbiorników jest tu około 70 (powyżej 1 ha) zajmujących łączną powierzchnię ok. 2045,22 ha, co stanowi blisko 1,5% powierzchni Powiatu. Największymi jeziorami są: Sławianowskie (278 ha), Borówno (220 ha), Zaleskie (149 ha), zbiorniki wodne na Gwdzie: Jastrowski (220 ha), Ptusza (125 ha) oraz zbiornik Podgaje (116 ha).

Kąpieliska

W powiecie istnieje 12 miejsc zlokalizowanych nad jeziorami, które są zwyczajowo udostępniane dla społeczeństwa do kąpieli. Ponadto funkcjonują dwa baseny kąpielowe – kryty w Złotowie i odkryty w Lipce. W większości zbiorników, udostępnionych na kąpieliska woda odpowiada I i II klasie czystości.

2.6.2. Wody podziemne

Wody podziemne występujące na terenie powiatu złotowskiego związane są z czwartorzędowymi poziomami wodonośnymi. Na tym terenie znajdują się dwa zbiorniki wód podziemnych.

Rys. 5. Główne zbiorniki wód podziemnych na tle powiatu żółtowskiego.

2.7. Formy ochrony przyrody

W obrębie powiatu powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosi 53 544,1 ha z czego większość stanowią obszary chronionego krajobrazu – 53 275,0 ha (99,5%). Pozostałe formy ochrony stanowią niewielki procent obszarów prawnie chronionych np. użytki ekologiczne – 178,2 ha (0,33%), rezerwy przyrody – 111,7 ha (0,21%)

Rezerwy przyrody, w myśl ustawy o ochronie przyrody, są obszarami obejmującymi naturalne lub mało zmienione ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej mające istotną wartość ze względów naukowych, kulturowych, krajobrazowych i dydaktycznych. Większość z rezerwatów znajdujących się w obrębie Powiatu Żółtowskiego położona jest na obszarach leśnych i chroni złożone ekosystemy leśne, bagienne, a także stanowiska chronionych roślin i zwierząt. Na terenie Powiatu Żółtowskiego znajduje się 5 rezerwatów przyrody (stan na grudzień 2008): Diabli Skok (gmina Jastrowie), Czarci Staw (gmina Żółtów), Uroczysko Jary (gmina Żółtów), Kozie Brody (gmina Jastrowie), Wrzosowiska (gm. Okonek).

Obszary chronionego krajobrazu w Powiecie Żółtowskim zajmują łączną powierzchnię 53 275 ha, składają się na nią dwa kompleksy ochronne: „Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy” (Żółtów, Jastrowie, Krajenka, Tarnówka) oraz „Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie” (Żółtów, Lipka, Zakrzewo).

Pomniki przyrody to pojedyncze, bądź grupowo występujące twory przyrodnicze szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej, bądź krajobrazowej. Mogą to więc być, np. sędziwe drzewa, bądź ich skupiska, duże głazy narzutowe, skałki lub inne widowiskowe „dzieła natury”.

Za atrakcje przyrodnicze na terenie powiatu uznawane są w szczególności:

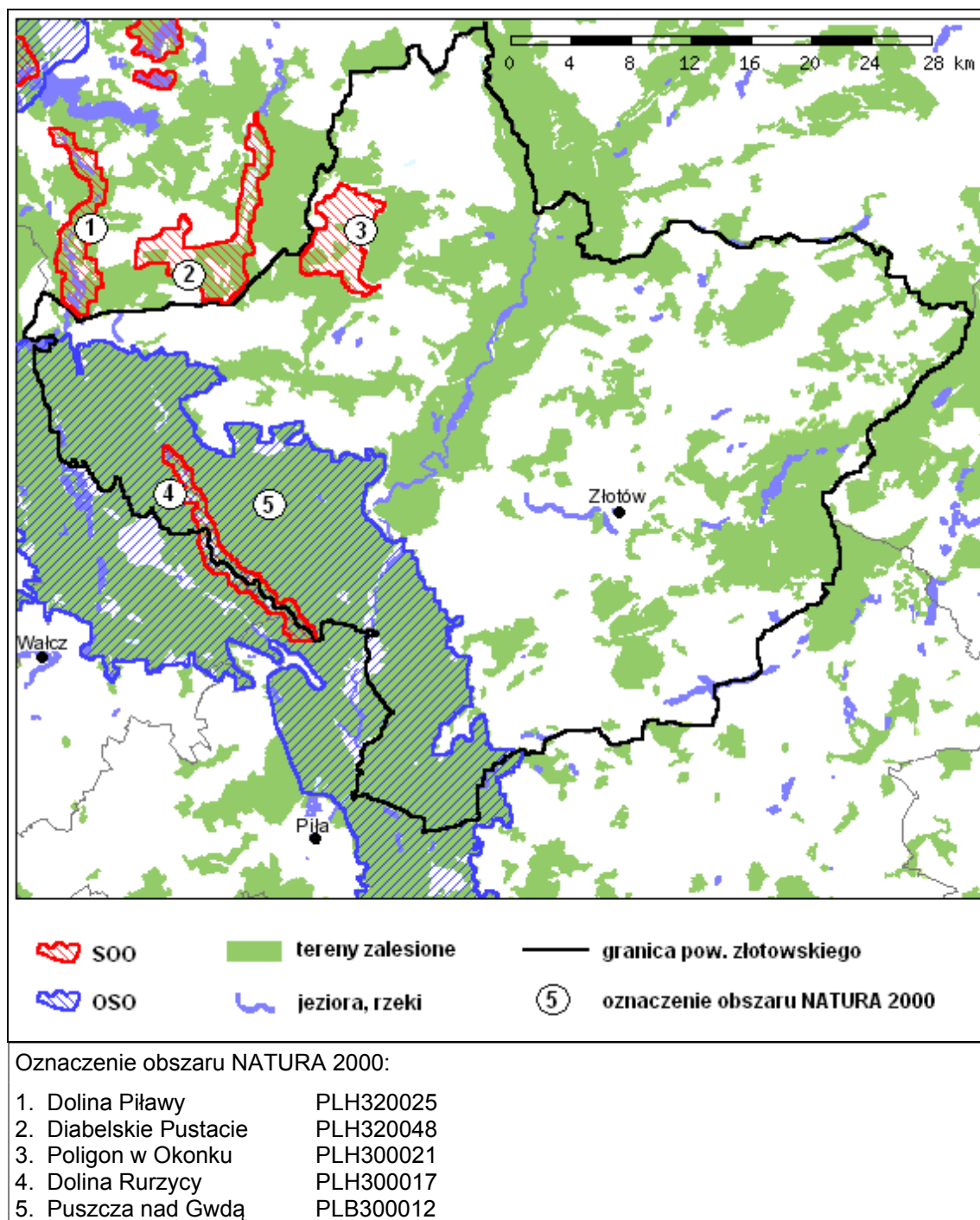
- Uroczysko Jary koło Górznej – rezerwat typu krajobrazowego, las mieszany porastający malowniczy wąwóz,
- Skupisko reliktowych roślin stepowych nad Debrzynką koło Trudnej,
- Rezerwat Czarci Staw – małe zarastające jezioro niedaleko Złotowa. Ochronie podlegają stanowiska rzadkich roślin reliktowych,
- Rezerwat Kozie Brody obejmujący torfowisko z brzozą niską, storczykiem, kruszczykiem błotnym i listerną jajowatą- okolice Jastrowia
- Rezerwat Diabli Skok – koło Trzebieszek.

Szereg ciekawych drzew, często o wymiarach pomnikowych rośnie w dawnych parkach dworskich. Do najbardziej godnych uwagi parków, należą parki w Małym Buczku, Radawnicy, Kujaniu i Krajence. Dolina Gwdy stanowi wschodnią część chronionego krajobrazu obejmującego również Pojezierze Wałeckie. Drugi w powiecie obszar chronionego krajobrazu stanowią Bory Kujańskie i dolina Łobzonki.

Ze względu na szczególną ochronę siedlisk i ochrony ptaków, na terenie powiatu zostały ustanowione obszary NATURY 2000. Należą do nich:

1. specjalne obszary ochrony – ochrona siedlisk:
 - Dolina Piławy,
 - Diabelskie Pustacie,
 - Poligon w Okonku,
 - Dolina Rurzycy,
2. obszary specjalnej ochrony – ochrona ptaków:
 - Puszcza nad Gwdą.

2.7.1. Obszar NATURA 2000

Rys. 6. Obszary objęte NATURĄ 2000 na terenie powiatu złotowskiego

Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych obszarów NATURA 2000 występujących na terenie powiatu Żółtowskiego:

1. Dolina Piławy PLH320025

Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar ten nie znajduje się na terenie powiatu Żółtowskiego, a jedynie z nim graniczy.

Fragment terenu dawnego poligonu w Bornem-Sulinowie oraz dolina rzeki Piławy na odcinku tzw. Zalewów Nadarzyckich (sztuczne rozlewiska utworzone przed II wojną światową jako część linii umocnień Wału

Pomorskiego, jednak obecnie bardzo cenne przyrodniczo i malownicze). Niepowtarzalny, w pasie Pojezierzy Pomorskich, ciąg ekosystemów wodnych i torfowiskowych związanych z rynną wytopiskową głęboko rozcinającą sandry starszego szlaku Piławy (Lobu Parsęty), co w wielu miejscach w połączeniu z krętością dna obniżenia, stanowi o dużych walorach krajobrazowych ostoi. Bardzo liczne jak na stosunkowo niewielki obszar, doskonale zachowane torfowiska cechuje duża zmienność wynikająca ze zróżnicowania morfologii wytopisk, w obrębie których powstały; od niewielkich, płaskodennych, dość płytkich obniżeń, po jeziora w głębokich kotlinach. Liczne wytopiska to jeziora o sporym areale, jak: Generalskie, Brzeźno, Kowal, Dudylany (zwane też Lipowym), Bagienne i Bobrowe. Bunkry pozostałe po umocnieniach Wału Pomorskiego stanowią zimowiska nietoperzy.

Typ obszaru:

B – specjalny obszar ochrony bez żadnych połączeń z innymi obszarami NATURA 2000

Status ochrony

Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Piławy", wyznaczony uchwałą Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie Nr XIII/143/2004 z 28 lutego 2004.

Klasy siedlisk

Siedlisko	Pokrycie [%]
lasy iglaste	63 %
zbiorniki wodne	12 %
roślinność rozproszona	10 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	8 %
lasy liściaste	4 %
łąki i pastwiska	3 %

Sprawujący nadzór (instytucja lub osoba):

Nadleśnictwo Borne Sulinowo 78-449 Borne Sulinowo, ul. Al. Niepodległości 32 Agencja Nieruchomości Rolnych w Szczecinie, 70-500 Szczecin, Wały Chrobrego 4 RZGW w Poznaniu, ul. Szewska 1, 61-760 Poznań, tel.: (061) 856-77-00

2. Diabelskie Pustacie PLH320048

Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar ten nie znajduje się na terenie powiatu Żłotowskiego, a jedynie z nim graniczy.

Obszar obejmuje tereny dawnego poligonu "Borne-Sulinowo" oraz przylegającą do niego rynną rzeki Płytnicy z jeziorami. Na dawnym poligonie zachowały się rozległe przestrzenie bezleśne, pokryte wrzosowiskami. Część terenu została zalesiona, jednak znaczne przestrzenie wrzosowisk są świadomie i czynnie chronione przez administrację leśną (m. in. usuwanie nalotu drzew i krzewów). Rynna Płytnicy to dolina rzeki Płytnicy z Jeziorem Przełęg i Jeziorem Kniewo, a także układy biocenotyczne otaczających ją równin sandrowych starszego i w niewielkim stopniu młodszego szlaku, zwanego szlakiem Płytnicy. Rynnie rzeki towarzyszą liczne zagłębienia wytopiskowe o owalnym lub podłużnym kształcie, wypełnione złożami torfu. Koryto Płytnicy cechuje się naturalną morfologią: posiada liczne drobne i większe baseny oraz zatoki. Jego nierówne dno jest pokryte grubą warstwą osadów dennych, obfitujące w mikrosiedliska. Jeziora usytuowane w biegu rzeki mają charakter zbiorników eutroficznych. Na torfowiskach rozwinęły się fitocenozy przejściowo- i wysokotorfowiskowe: mszar turzycy dzióbkowatej *Sphagno-Caricetum rostratae* (jako przeważający

powierzchniowo), mszar wełnianki wąskolistnej Sphagno-Eriophoretum angustifoliae, mszar kępowy z żurawiną błotną Sphagnetum magellanici, młodociane postaci boru bagiennego Vaccinio uliginosi-Pinetum, luźne zarośla wierzby uszatej Salicetum auritae, mszar wełnianki pochwowatej Sphagno-Eriophoretum vaginati, mszar z bobrkiem trójlistkowym Menyantho-Sphagnetum teretis ze stanowiskami rosiczki okrągłolistnej Drosera rotundifolia, skupienia turzycy nitkowatej Caricetum lasiocarpae, mszar z sitem drobnym Sphagno- Juncetum bulbosi oraz traworośla z mietlicą psią Carici Agrostietum caninae.

Typ obszaru:

B – bez żadnych połączeń z innymi obszarami NATURA 2000

Status ochrony

Dolina Płytnicy jest chroniona jako Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony uchwałą Rady Miasta Borne-Sulinowo. Wrzosowiska nie są chronione, lecz planuje się utworzenie rezerwatu przyrody i Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego.

Klasy siedlisk

Siedlisko	Pokrycie [%]
lasy iglaste	28 %
naturalne murawy	24 %
lasy liściaste	17 %
lasy mieszane	11 %
lasy w stanie zmian	9 %
zbiorniki wodne	4 %
łąki i pastwiska	3 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	2 %
roślinność rozproszona	2 %

Sprawujący nadzór (instytucja lub osoba):

Nadl. Borne Sulinowo, al. Niepodległości 32, 78-449 Borne Sulinowo, tel./fax (094) 3733123 Nadl. Czarnobór, ul. Czarnobór 1, 78-400 Szczecinek, tel/fax (094) 37-430-22

3. Poligon w Okonku PLH300021

Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar obejmuje teren dawnego poligonu w Okonku, obecnie przekazany Nadleśnictwu Okonek. Są to rozległe przestrzenie bezleśne, pokryte wrzosowiskami i murawami napiaskowymi. Część terenu została zalesiona, jednak znaczne przestrzenie wrzosowisk są świadomie i czynnie chronione przez administrację leśną (m. in. usuwanie nalotu drzew i krzewów).

Typ obszaru:

B – bez żadnych połączeń z innymi obszarami NATURA 2000

Status ochrony

Nie chroniony, jednak projektowane utworzenie dwóch rezerwatów przyrody. W praktyce są realizowane zabiegi ochronne (usuwanie nalotów drzew i krzewów z wrzosowisk i muraw, budowa zastawek dla ochrony torfowiska).

Klasy siedlisk

Siedlisko	Pokrycie [%]
łąki i pastwiska	34 %
roślinność rozproszona	31 %
las iglaste	12 %
lasy liściaste	7 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	5 %
las w stanie zmian	5 %
bagna	5 %
las mieszane	1 %

Sprawujący nadzór (instytucja lub osoba):

RDLP w Pile, 64-920 Piła-Kalina, tel. (0-67) 212-48-44 Nadl. Okonek, ul. Kolejowa 16, 64-965 Okonek, tel. (067) 2669101 WZMiUW Poznań, Rejonowy Oddział w Pile, ul. Motylewska 7, 64-920 Piła

4. Dolina Rurzyca PLH300017**Ogólna charakterystyka obszaru**

Obszar obejmuje dolinę rzeki Rurzyca, która wypływa z jeziora Krapsko Małe, płynie malowniczą, głęboko wciętą doliną wśród Lasów Wałeckich, po czym wpada do rzeki Gwdy. Jej długość wynosi 25 km. Teren ten stanowi rynna odpływowa dawnych wód lodowcowych wypełniona torfami oraz mułami i piaskami jeziornymi, w której znajduje się sześć jezior polodowcowych połączonych rzeką Rurzycą. Obszar w większości jest porośnięty przez lasy iglaste oraz naturalne lasy mieszane na stromych zboczach doliny, jak i źródliskowe olszyny. Tylko niewielkie fragmenty obszaru zajęte są przez łąki i inne tereny otwarte.

Typ obszaru:

I – specjalny obszar ochrony zawierający w sobie wydzielony obszar specjalnej ochrony.

Status ochrony

Górna część doliny Rurzyca jest chroniona jako rezerwat przyrody Diabli Skok, niżej położone części doliny objęto w 2005 roku ochroną, jako rezerwat przyrody (typu krajobrazowego) Dolina Rurzyca (554,68 ha z otuliną o powierzchni 538,96 ha), a od południa obszar zamyka rezerwat przyrody Smolary (143,25 ha, 1990).

Klasy siedlisk

Siedlisko	Pokrycie [%]
las iglaste	67 %
zbiorniki wodne	16 %
las liściaste	10 %
las mieszane	7 %

Sprawujący nadzór (instytucja lub osoba):

Nadleśnictwa: Płytnica (78-600 Wałcz, Nowa Szwecja, tel. (0-67)250-02-00) i Jastrowie (64-915 Jastrowie, ul. Roosevelta 8, tel. (0-67)266-23-61). Wody są pod zarządem RZGW Szczecin (ul. Jagiellońska 32, 70-382 Szczecin)

5. Puszcza nad Gwdą PLB300012

Ogólna charakterystyka:

Rozległy kompleks leśny obejmujący w większości bory sosnowe, a na dniami i zboczach dolin - lasy liściaste i mieszane. Silnie urozmaicona, postglacialna rzeźba terenu przyczynia się do zróżnicowania siedlisk. Wokół jezior (głównie eutroficznych, ale również dystroficznych z cennymi gatunkami i zbiorowiskami roślinnymi) o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Jest to również obszar źródliskowy kilku rzek. W obrębie ostoi znajdują się także połacie łąk kośnych; pola orne mają niewielki udział powierzchniowy. Na terenie ostoi zachowały się umocnienia Wału Pomorskiego z lat 1934-1945 (Nadarzyce, Szwecja, Jastrowie) - potencjalne zimowiska nietoperzy.

Typ obszaru:

F – obszar specjalnej ochrony całkowicie zawierający w sobie specjalny obszar ochrony.

Status ochrony:

Występują następujące formy ochrony: Rezerwat Przyrody: Golcowe Bagno (123,8 ha) Diabli Stok (11,62 ha) Smolary (143,11ha) Kuźnik (97,70 ha) Torfowisko Kaczory (32,77 ha) Wielki Betyń (1826,6 ha) Glinki (15,7ha) Obszar Chronionego Krajobrazu: Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy (61000 ha) Dolina Noteci

Klasy siedlisk

Siedlisko	Pokrycie [%]
lasy iglaste	81 %
lasy liściaste	5 %
grunty orne	4 %
lasy mieszane	4 %
zbiorniki wodne	3 %
łąki i pastwiska	2 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	1 %

2.8. Gospodarka

Gospodarka Powiatu Żłotowskiego ma charakter rolniczo – przemysłowy z dodatkiem funkcji usługowej, w tym turystycznej. W okresie ostatnich 10 lat przemysł przeszedł wielką przemianę ustrojową z państwowego na prywatny, skutkiem czego jest bezrobocie strukturalne na terenie powiatu.

Na terenie powiatu w końcu 2006 roku (dane GUS) było zarejestrowanych 4198 podmiotów gospodarczych, z czego tylko niewiele ponad 200 stanowiło sektor publiczny. Około 3 200 z nich prowadzonych jest przez osoby fizyczne. Najwięcej jednostek funkcjonuje w handlu, w przemyśle i budownictwie. Należy zaznaczyć, że w powiecie dominują jednoosobowe podmioty gospodarcze i pracodawcy zatrudniający do 20 pracowników.

Według danych GUS (stan na dzień 31.12.2006r.) na 14779 osób pracujących w powiecie żłotowskim – 1467 osób jest zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla środowiska. Liczba ta stanowi blisko 10% ogólnej liczby osób zatrudnionych. Mieszkańcy powiatu zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi narażeni są głównie na:

- substancje chemiczne – 59 osób,
- przemysłowe pyły zwłókniające – 133 osoby,

- hałas – 904 osoby,
- wibracje (drgania) – 97 osób,
- mikroklimat:
 - gorący – 17 osób,
 - zimny – 29 osób.

Na dość wysokim poziomie rozwinęła się funkcja turystyczna. Na terenie powiatu działa wiele gospodarstw agroturystycznych. Ich liczba wzrasta z każdym rokiem. Baza gospodarcza jest rozpięta i swym zasięgiem obejmuje liczne działy gospodarki.

2.9. Infrastruktura techniczna

Tab. 3. Dane ogólne dotyczące infrastruktury gmin powiatu złotowskiego (stan na dzień 31.12.2007r. GUS)

Parametr	GM Złotów	GMW Jastrowie	GMW Krajenka	GMW Okonek	GW Lipka	GW Tarnówka	GW Zakrzewo	GW Złotów	POWIAT
Powierzchnia gminy km ²	11,6	353	191	325	190,8	132	162	291,7	1658
Liczba ludności	18356	11480	7352	8878	5549	3111	4785	9130	68641
Liczba ludności na terenie wiejskim	-	3010	3602	5025	5549	3111	4785	9130	3212
Liczba ludności na terenie miejskim	18356	8470	3750	3853	-	-	-	-	34429
Liczba gospodarstw domowych	5 925	3 539	1981	2 693	1 613	877	877	2 273	19778
Dochody budżetu gminy na mieszkańca	1 715	1 820	1 918	3 675	1 919	1 786	1 959	1 856	16648
Ilość wytworzonych odpadów komunalnych Mg/rok	7 685	4 195	2 326	2 729	1 240	693	1 061	2 021	21950
Ilość odebranych odpadów Mg/rok	5 056	1 258	1 488	--	320	190	2 020	220	10552
Ilość wytworzonych osadów ściekowych Mg/rok	1 474	823	469	555	272	152	233	444	4422

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Na terenie Powiatu Złotowskiego znajdują się 54 ujęcia wód. Z 40 ujęć wydobywane są wody czwartorzędowe, a z 14 wody trzeciorzędowe wymagające uzdatniania do picia.

Poziom zwodociągowania dla powiatu wynosi średnio 88%. Ponad 90% zwodociągowania posiadają: Miasto Złotów (99,9%), Miasto i Gmina Okonek (97,7%), a także Gmina i Miasto Jastrowie (97,2%) i Gmina Złotów (92%).

Stan infrastruktury technicznej związanej z gospodarką ściekową uzależniony jest w dużej mierze od struktury osadniczej, rozproszenia zabudowy, wielkości gmin, a ponad wszystkim od ich możliwości finansowych. Te same czynniki warunkują dalszy rozwój infrastruktury, jego tempo i końcowy efekt.

Tab. 4. Dane charakterystyczne urządzeń sieciowych – Wodociągi na terenie powiatu złotowskiego (stan na dzień 31.12.2007r) GUS

Urządzenia sieciowe		Jednostka	2005	2006	2007
Długość czynnej sieci rozdzielczej		km	574,3	565,6	581,2
Długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy		km	390,8	392,1	392,7
Długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej		km	390,8	392,1	392,7
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		szt	7912	7671	7819
Woda dostarczona gospodarstwom domowym		tys. m ³	2124,8	2099,8	2039,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach		osoba	31883	31923	31994
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej		osoba	59478	59552	59700
Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca	Ogółem	m ³	31,0	30,6	29,7
	W miastach	m ³	32,9	32,7	31,8
	Na wsi	m ³	29,1	29,1	27,7

Tab. 5. Dane charakterystyczne urządzeń sieciowych – Kanalizacja na terenie powiatu złotowskiego (stan na dzień 31.12.2007r) GUS

Urządzenia sieciowe		Jednostka	2005	2006	2007
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej		km	197,5	201,9	203,8
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy		km	88,5	91,2	92,1
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej		km	25,7	26,7	26,7
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		szt	5011	4585	4872
Ścieki odprowadzane		tys. m ³	1503,9	1493,5	1661,7
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach		osoba	29048	29116	brak danych
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej		osoba	39573	39683	brak danych

Na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.12.2007) określono, iż na terenie powiatu złotowskiego znajduje się 15 oczyszczalni komunalnych w tym 13 oczyszczalni biologicznych i 2 oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. Przepustowość wyżej wymienionych oczyszczalni (wg. projektu) stanowią:

- dla oczyszczalni biologicznych - 3734 m³/dobę
- dla oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów – 7985 m³/dobę.

Na terenie powiatu złotowskiego (GUS 2007) znajdują się także przemysłowe oczyszczalnie ścieków:

- 6 oczyszczalni mechanicznych – o łącznej przepustowości 726 m³/dobę,
- 1 oczyszczalnia chemiczna - o łącznej przepustowości 240 m³/dobę,

- 4 oczyszczalnie biologiczna - o łącznej przepustowości 750 m³/dobę.

Zapotrzebowanie na energię elektryczną, gazową i ciepłą

Tab. 6. Dane charakterystyczne urządzeń sieciowych – sieć gazowa na terenie powiatu złotowskiego (stan na dzień 31.12.2007r) GUS

Urządzenia sieciowe		Jednostka	2005	2006	2007
Długość czynnej sieci ogółem		km	159,1	195,4	194,1
Długość czynnej sieci przesyłowej		km	72,7	72,7	72,7
Długość czynnej sieci rozdzielczej		km	86,4	122,7	121,4
Czynne połączenia do budynków		szt.	1695	2236	2045
Odbiorcy gazu		gosp. dom.	1399	2058	2094
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem		gosp. dom.	963	1451	1494
Odbiorcy gazy w miastach		gosp. dom.	1156	1802	1765
Zużycie gazu		tys. m ³	2197,4	3879,0	3566,7
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań		tys. m ³	1947,9	2543,9	2395,5
Ludność korzystająca z sieci gazowej		osoba	3493	3632	3708
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca	Ogółem	m ³	32,1	56,6	52,0
	W miastach	m ³	53,8	101,1	81,6
	Na wsi	m ³	10,2	12,0	22,4

Tab. 7. Dane charakterystyczne urządzeń sieciowych – energia elektryczna na terenie powiatu złotowskiego (stan na dzień 31.12.2007r) GUS

Urządzenia sieciowe		Jednostka	2005	2006	2007
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych	Ogółem	szt.	21979	22005	22095
	W miastach	szt.	12023	12046	12122
	Na wsi	szt.	9953	9959	9979
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w gospodarstwach domowych	Ogółem	MW*h	42653	43764	44557
	W miastach	MW*h	21536	21929	22240
	Na wsi	MW*h	21117	21838	22317

Tab. 8. Dane charakterystyczne urządzeń sieciowych – ciepłownictwo na terenie powiatu złotowskiego (stan na dzień 31.12.2007r) GUS

Urządzenia sieciowe		Jednostka	2005	2006	2007
Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku wg celu	Ogółem	GJ	342155,6	331601,8	269694,4
	Budynki mieszkalne	GJ	305512,6	297197,8	234487,1
	Urzędy i instytucje	GJ	36643,0	34404,0	35207,3
Kotłownie i sieć ciepła	Kotłownie ogółem	ob.	31	30	13
	Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	8,7	8,2	6,0

Urządzenia sieciowe		Jednostka	2005	2006	2007
	Długość sieci ciepłej połączeń do budynków i innych obiektów	km	27,6	27,6	11,4
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	Ogółem	tys. m ³	993,4	982,0	951,0
	Budynki mieszkalne ogółem	tys. m ³	655,4	649,0	607,0
	Budynki mieszkalne komunalne	tys. m ³	128,1	129,0	131,0
	Budynki mieszkalne spółdzielni mieszkaniowych	tys. m ³	420,0	405,0	413,0
	Budynki mieszkalne prywatne	tys. m ³	98,3	108,0	58,0

Gospodarka odpadami

Znaczną grupę odpadów powstających w Powiecie Żłotowskim stanowią odpady komunalne związane z codzienną egzystencją człowieka. Na terenie powiatu odpady inne niż niebezpieczne składowane są w miejscowościach: Międzybłocie i Osowo. Z eksploatacji wyłączono składowiska w Zakrzewie, Tarnówce, Jastrowiu, Krajence i Anielinie i poddano je rekultywacji. Dla celów właściwego zarządzania systemem gospodarki odpadami gminy powiatu żłotowskiego i gmina Łobżenica (pow. pilski) podpisały porozumienie międzygminne (Związek Gmin Krajny). Cały system gospodarki odpadami ma się opierać o wspólnie stworzony *Zakład Zagospodarowania Odpadami Piła*.

Szczegółowy opis stanu aktualnego systemu gospodarki odpadami na terenie powiatu żłotowskiego został przedstawiony w „*Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Żłotowskiego*”.

Infrastruktura komunikacyjna

Przez teren powiatu przebiegają dwie tranzytowe drogi krajowe o łącznej długości około 70 km. Sieć dróg uzupełniają:

- a) drogi wojewódzkie (około 98,7 km)
 - Człuchów - Piła 53,2 km
 - Krajenska – Gniezno – 9,6 km
 - Jastrowie – Więcbork 35,9 km
- b) drogi powiatowe (około 500 km)
- c) drogi gminne (około 350 km)

Osobowe usługi przewozowe na terenie powiatu sprawują głównie Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Pile, Wałczu, Chojnicach i Człuchowie. Mają one do dyspozycji dworzec autobusowy w Żłotowie, lokalne dworce PKS w Jastrowiu, Krajence i Okonku oraz przystanki autobusowe w poszczególnych wsiach.

W powiecie eksploatowane są obecnie dwie linie kolejowe o łącznej długości 90 km :

- Piła – Kołobrzeg
- Piła – Żłotów – Tczew

Linia kolejowa ze Żłotowa do Więcborka i dalej do Laskowic Pomorskich została kilka lat temu wycofana z eksploatacji. Linia Piła – Kołobrzeg jest zelektryfikowana.

Stacje bazowe telefonii komórkowej

Stacje odbiorco – nadawcze są powszechnie uznawane za źródła promieniowania elektromagnetycznego. Emitują one do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1–300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Operatorzy stacji bazowych telefonii komórkowej, na podstawie *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 182 poz. 1883)*, zostali zobowiązani do dotrzymywania dopuszczalnych wielkości promieniowania w miejscach dostępnych dla ludzi. Na poniższym schemacie przedstawiono rozmieszczenie stacji telefonii komórkowej na terenie powiatu.

Rys. 7. Rozmieszczenie stacji telefonii komórkowej na terenie powiatu żółtowskiego.

3. Kształtowanie środowiska w Powiecie Żółtowskim

Podstawową zasadą, którą przyjęto w działaniach zmierzających do właściwego kształtowania środowiska jest *zasada zrównoważonego rozwoju*.

Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, autorzy nadrzędnych programów ochrony środowiska (program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego oraz polityki ekologicznej państwa) wyznaczyli priorytety, których realizacja przyczyni się do trwałego podniesienia jakości życia obecnego

i przyszłych pokoleń.

4. Cele i zadania Programu Ochron Środowiska

Cele wytyczone w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego wynikają zarówno z nadrzędnych dokumentów strategicznych tj. Polityka Ekologiczna Państwa, Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego (na dzień dzisiejszy nie zaktualizowano Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska – stan na grudzień 2008r.), dokumentów powiązanych tj. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żłotowskiego, Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Żłotowskiego, Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny oraz z potrzeb dotyczących ochrony środowiska na terenie powiatu.

4.1. Cele i zadania określone w Polityce Ekologicznej Państwa

Podstawowe cele i zadania określone w Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, a do których wykonania są obowiązane samorządy terytorialne:

1. Przedsięwzięcia ukierunkowane na ochronę gleb i rekultywację terenów zdegradowanych:

- a) Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesienie (termin realizacji 2003 – 2010).
- b) Kompleksowa rekultywacja starych składowisk i terenów przemysłowych, w tym ich zadrzewienie, zakrzewienie i zalesienie, zgodnie z docelowym przeznaczeniem terenu, określonym w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. Przedsięwzięcia w zakresie ochrony zasobów kopalin:

- a) Wspieranie rozwoju poszukiwania kopalin użytecznych poprzez stymulowanie koncentracji prac poszukiwawczych na kluczowych surowcach i najbardziej perspektywicznych obszarach kraju, usprawnianie dostępu do informacji geologicznej oraz aktywną promocję organizowanych przetargów (termin realizacji 2002 – 2010).

3. Przedsięwzięcia w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych:

- a) Realizacja programu ochrony ekosystemów leśnych i różnorodności biologicznej w lasach - łącznie 16 zadań szczegółowych (termin realizacji 2002 – 2010).
- b) Zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego – ok 216 tys. ha (termin realizacji 2002 – 2010).

4. Przedsięwzięcia dotyczące gospodarki odpadami:

- a) Rozbudowa potencjału technicznego w zakresie unieszkodliwiania i odzyskiwania energii z odpadów nie nadających się do recyklingu.
- b) Wybudowanie sieci kompostowni o zdolności przerobowej 10, 30 i 50 tys. ton/rok oraz zorganizowanie systemu dwu pojemnikowej zbiórki odpadów domowych i ich dostarczenia do kompostowni (termin realizacji 2002 – 2010).
- c) Budowa linii unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.
- d) Budowa, modernizacja i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych (nie niebezpiecznych) oraz rekultywacja składowisk wyłączonych z eksploatacji (termin realizacji 2002 -2010).
- e) Dekontaminacja i unieszkodliwienie urządzeń zawierających PCB oraz likwidacja PCB (termin realizacji 2003 – 2010).

- f) Budowa sieci zakładów przeróbki odpadów (w tym niebezpiecznych) zintegrowanych z siecią zakładów w państwach Unii Europejskiej (termin realizacji 2003 – 2010).

5. Przedsięwzięcia ukierunkowane na poprawę stosunków wodnych i jakości wód:

- a) Przygotowanie i wdrożenie opracowań programowych ukierunkowanych na ograniczenie zrztu ładunku zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi o 50% i ściekami przemysłowymi o 30%.
- b) Opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych (termin realizacji 2002 – 2010)
- c) Opracowanie i wdrożenie programów działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych (termin realizacji 2002 – 2010).
- d) Modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2000 (termin realizacji).
- e) Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2000 (termin realizacji 2002 – 2010).

6. Przedsięwzięcia ukierunkowane na poprawę jakości powietrza:

- a) Redukcja emisji siarki i pyłów oraz stabilizacja emisji tlenków azotu w energetyce zawodowej (termin realizacji 2002 – 2010).
- b) Modernizacja w przemyśle paliwowym w celu ograniczenia emisji pyłów, siarki, tlenków azotu oraz lotnych i trwałych związków organicznych.
- c) Sporządzenie gminnych planów operacyjno – ratowniczych dla zakładów o dużym ryzyku (termin realizacji od 2002).

7. Przedsięwzięcia w zakresie zarządzania, monitoringu i kontroli:

- a) Zweryfikowanie dotychczasowych lub opracowanie nowych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem następujących wymagań:
- istniejące i potencjalne obiekty niebezpieczne,
 - obszary i obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych,
 - obszary ograniczonego użytkowania,
 - obszary nie spełniające ustalonych wymagań w zakresie jakości środowiska,
 - obszary zadrzewień i zalesień,
 - relacje pomiędzy terenami zainwestowanymi i terenami otwartymi,
 - zmniejszenie zainwestowania na transport,
 - wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce – zwłaszcza energię i surowce odnawialne pochodzące z odzysku,

8. Działania ukierunkowane na ochronę przyrody oraz różnorodności biologicznej i krajobrazowej:

- a) Renaturalizacja zniszczonych, cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno-błotnych (termin realizacji praca ciągła).
- b) Ochrona dolin rzecznych oraz innych ważnych korytarzy ekologicznych (termin realizacji praca ciągła).
- c) Kontrola pozyskiwania zasobów przyrodniczych z ich naturalnych siedlisk (termin realizacji praca ciągła).
- d) Działania na rzecz utrzymania tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu rolniczego (termin realizacji praca ciągła).

- e) Zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach przyrodniczo cennych (termin realizacji praca ciągła).
- f) Prawne i finansowe wspieranie form rolnictwa stosujących metody produkcji nie naruszające równowagi przyrodniczej, przede wszystkim rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego (termin realizacji praca ciągła).
- g) Działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych oraz władz szczebla lokalnego, poprawa komunikacji społecznej w zakresie zrozumienia celów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej (termin realizacji praca ciągła).

9. Przedsięwzięcia w zakresie dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa:

- a) Stałe podejmowanie działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych w formie audycji i publikacji w środkach przekazu, kursów, szkoleń, wystaw, konkursów i zajęć plenerowych oraz imprez masowych (termin realizacji praca ciągła).

4.2. Cele i zadania określone w Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007-2013 dotyczące ochrony środowiska

Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczą Powiatu Żłotowskiego określono misję powiatu, w której obszar ten będzie się identyfikował z poniższym opisem:

POWIAT ŻŁOTOWSKI – ZIELONE PŁUCA PÓŁNOCNEJ WIELKOPOLSKI, POWIAT LUDZI WYKSZTAŁCONYCH I PRZEDSIĘBIORCZYCH, O DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCEJ SIĘ GOSPODARCE – POPRZECZ ROZWÓJ MAŁEJ I ŚREDNIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, NOWOCZESNEGO ROLNICTWA, WYSOKIM STANDARDEM USŁUG TURYSTYCZNYCH PRZY JEDNOCZESNYM ZACHOWANIU ATRAKCYJNOŚCI WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH I CZYSTEGO ŚRODOWISKA.

Cały obszar społeczno – gospodarczy podzielono podobnie jak w przypadku analizy i diagnozy na pięć obszarów: GOSPODARKE, PRZESTRZEŃ, SPOŁECZNOŚĆ, EKOLOGIĘ I INFRASTRUKTURĘ. Dla każdego z tych celów wyznaczono cele niezbędne, bez których dany obszar życia społeczno – gospodarczego nie ma możliwości dalszego rozwoju.

Wyznaczono cele pierwszorzędne, które powinny znacznie przyspieszyć rozwój na danym obszarze, a także cele drugorzędne, które wspierają rozwój, lecz czas ich realizacji jest zdeterminowany przez wielkość środków budżetowych, wielkość dotacji i napływającego kapitału zewnętrznego oraz rosnącej siły inwestycyjnej lokalnych podmiotów gospodarczych.

W obszarze EKOLOGIA jako priorytetowe wyznaczono następujące przedsięwzięcia:

1. wdrożenie jednolitego systemu segregacji i utylizacji odpadów stałych,
2. prowadzenie działań na rzecz racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej,
3. zmiana systemu tradycyjnego ogrzewania na rzecz nośników energii o charakterze proekologicznym,
4. ciągła edukacja ekologiczna ludności.

W obszarze EKOLOGIA wyznaczono następujące cele:

Cele niezbędne:

1. Wdrożenie systemu segregacji i zagospodarowania odpadów stałych. Bezpieczeństwo na istniejących już miejscach składowania.
2. Tworzenie warunków dla rozwoju alternatywnych nośników energii.

3. Działania na rzecz racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej.

Cele pierwszorzędowe:

1. Działania na rzecz świadomości ekologicznej społeczeństwa.
2. Ograniczenie uciążliwości szlaków komunikacyjnych.
3. Zapewnienie bezpiecznego systemu przewozu materiałów niebezpiecznych.

Ustalając cele i kierunki działania w miarę możliwości ograniczono się do zadań własnych Powiatu lub jego kompetencji koordynacyjnych i negocjacyjnych. Pominęto tu przede wszystkim strefę usług komunalnych będących w kompetencji gmin. Przyjęto założenie, że strategie gminne mają autonomiczny charakter i nie mogą być częścią składową strategii uchwalonej przez Radę Powiatu. Strategie gminne mają więc charakter informacyjny i uszczegóławiający w stosunku do Strategii powiatowej.

4.3. Cele i zadania określone w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007-2013 dotyczące ochrony środowiska

W Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Żłotowskiego zostały zidentyfikowane następujące bariery i problemy związane z uwarunkowaniami ochrony środowiska naturalnego:

- niska świadomość ekologiczna, brak wykształconych postaw ekologicznych,
- problem dzikich wysypisk śmieci,
- przygotowanie planu strategii odpadów na terenie Powiatu Żłotowskiego.

4.4. Cele określone w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2007- 2013 dotyczące ochrony środowiska

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny wytycza szereg celów do osiągnięcia w ramach siedmiu priorytetów:

- I. Konkurencyjność przedsiębiorstw,
- II. Infrastruktura komunikacyjna,
- III. Środowisko przyrodnicze,**
- IV. Rewitalizacja obszarów problemowych,
- V. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego,
- VI. Turystyka i środowisko kulturowe,
- VII. Pomoc techniczna.

Cele priorytetu III – ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE:

Cel główny:

- Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi regionu.

Cel główny osiągnąć będzie poprzez następujące cele szczegółowe:

- Zmniejszenie rozmiarów emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- Poprawa zaopatrzenia w wodę,
- Poprawa gospodarki odpadami,
- Ochrona przyrody,

- Ochrona powietrza,
- Rozbudowa systemów bezpieczeństwa środowiskowego i technologicznego,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Racjonalne gospodarowanie energią.

Pola na jakich odbywać się będzie interwencja w ramach WRPO to:

- Infrastruktura ochrony środowiska
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku
- Ochrona przyrody
- Zaopatrzenie w wodę i gospodarka wodna
- Ochrona przeciwpowodziowa
- Bezpieczeństwo środowiskowe i technologiczne
- Energia odnawialna

Tab. 9. Kategorie interwencji w ramach WRPO

Kod kategorii interwencji	Kategoria interwencji
	Energia
39	Energia odnawialna: wiatrowa
40	Energia odnawialna: słoneczna
41	Energia odnawialna: biomasa
42	Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe
43	Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią
	Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom
44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi
45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną
46	Oczyszczanie ścieków
50	Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów
51	Promowanie bioróżnorodności i ochrona przyrody (w tym NATURA 2000)
53	Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządza zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi)
54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom

Podczas realizacji celów wytyczonych w WRPO zostały przewidziane projekty wymienione w poniższej tabeli.

Tab. 10. Projekty w ramach realizacji WRPO

Pola interwencji	Typy projektów
Infrastruktura ochrony środowiska	Oczyszczanie ścieków – projekty oznaczone w Krajowym Programie Ograniczania Ścieków Komunalnych. Inwestycje służące eliminowaniu szkodliwych oddziaływań poprzez ograniczanie i zapobieganie emisjom zanieczyszczeń do środowiska. Gospodarka odpadami – projekty przewidziane w Planie Gospodarki - Odpadami

Pola interwencji	Typy projektów
	dla Województwa Wielkopolskiego. Rewitalizacja terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze wraz z przygotowaniem terenu do rekultywacji.
Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	Przebudowa i remonty ciepłowniczych sieci przesyłowych, wykonywane dla energooszczędności Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej Budowa i modernizacja lokalnych systemów grzewczych (w tym urządzenia filtrujące gazy i odpylające) Budowa i modernizacja systemów grzewczych w obiektach użyteczności publicznej Budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz
Ochrona przyrody	Odbudowa zdegradowanych siedlisk nieleśnych, leśnych i wodnych Przejścia dla zwierząt i przepławki dla ryb Ochrona gatunków o zagrożonych pulach genowych Budowa infrastruktury służącej promocji obszarów Natura 2000, w tym centrów edukacji ekologicznej, łącznie z kształceniem personelu Kampanie promocyjne i informacyjne oraz imprezy masowe Plany ochrony dla obszarów Natura 2000
Zaopatrzenie w wodę i gospodarka wodna	Mała retencja wodna Zaopatrzenie w wodę
Ochrona przeciwpowodziowa	Zapobieganie powodziom: • regulacja cieków wodnych (w tym wały przeciwpowodziowe i inne urządzenia hydrotechniczne), • tworzenie polderów (w tym zalesianie) oraz odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych • modernizacja i budowa małych zbiorników wielozadaniowych (o pojemności mniejszej niż 10 mln m ³) i stopni wodnych
Bezpieczeństwo środowiskowe i technologiczne	Budowanie i doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i awarii technologicznych (w tym zakup sprzętu specjalistycznego), Wsparcie techniczne regionalnego systemu ratownictwa chemiczno-ekologicznego Wsparcie lokalnego monitoringu środowiska w aspekcie zanieczyszczeń
Energia odnawialna	Przedsięwzięcia na rzecz wykorzystywania alternatywnych źródeł energii – o mocy do 50 MW Kogeneracja energii w małych elektrociepłowniach

Potencjalnych beneficjentów, których mają bezpośrednio dotyczyć powyższe projekty to:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki,
- jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- administracja rządowa,
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
- przedsiębiorcy / MSP,
- organizacje pozarządowe,
- szkoły wyższe,
- jednostki naukowe,
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- parki narodowe i krajobrazowe,
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- spółki wodne.

4.5. Nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego

Główną zasadą przyjętą w aktualizacji Programu jest zasada przyjęta podczas tworzenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Żłotowskiego (2003) związana z zrównoważonym rozwojem powiatu. Rozwój wspólnot samorządowych powinien być postrzegany jako proces stałego wzrostu jakości życia lokalnych społeczności, wsparty na wzajemnie zrównoważonych czynnikach o charakterze społecznym, gospodarczym i ekologicznym. Działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju rozumiane jest jako podejmowanie i wprowadzanie w życie takich decyzji, które na zasadzie kompromisu godzą ze sobą przeciwstawne cele właściwe dla każdej z wymienionych sfer rozwoju. W procesie planowania zrównoważonego rozwoju konieczne jest rozumienie powiązań pomiędzy różnymi czynnikami tak, aby przy podejmowaniu decyzji dokonywać wyboru rozwiązań zarazem: efektywnych gospodarczo, sprawiedliwych społecznie oraz bezpiecznych dla środowiska przyrodniczego.

5. Priorytety i cele Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego

5.1. Priorytety ekologiczne

Opierając się na zapisach wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz powiatowego programu ochrony środowiska wraz z informacjami z realizacji uchwały nr XV/71/2003 z dnia 30 grudnia 2003 Rady Powiatu Żłotowskiego w sprawie uchwalenia *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego na lata 2004 - 2011* za lata 2003 -2007 określono następującą hierarchię przedsięwzięć priorytetowych

1. **poprawa jakości wód** - w skali powiatu wynika z konieczności spełnienia przyjętych przez Polskę zobowiązań w zakresie wdrażania wymagań „dyrektyw wodnych” dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych.
2. **racjonalizacja gospodarki odpadami w świetle wymagań określonych w obowiązujących ustawach** - wykorzystanie wzrastającej ilości odpadów komunalnych, które obecnie są w większości składowane
3. **poprawa jakości powietrza atmosferycznego,**
4. **ochrona przed hałasem ze źródeł komunikacyjnych,**
5. **modernizacja infrastruktury transportowej,**
6. **wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,**
7. **ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:**
 - a) efektywna ochrona przyrody, w tym wdrażanie systemu NATURA 2000,
 - b) ochrona i racjonalna eksploatacja ekosystemów leśnych,
 - c) ochrona gleb,
 - d) racjonalne zarządzanie zasobami kopalin,
8. **rozwój edukacji ekologicznej,**
9. **zarządzanie środowiskowe** (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach i doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblu lokalnym).

5.1.1. Kryteria wyboru priorytetów

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów w skali powiatu, należy wymienić:

- wymogi wynikające z ustawy "Prawo ochrony środowiska", ustawy o odpadach i ustawy „Prawo Wodne” oraz innych ustaw komplementarnych,
- wynegocjowane przez Polskę okresy przejściowe dot. implementacji dyrektyw UE,
- dysproporcję pomiędzy stanem wymaganym a aktualnym,
- priorytetowy wymiar przedsięwzięcia w skali powiatowej,
- ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia,
- zgodność przedsięwzięcia z zapisami "Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Żłotowskiego na lata 2007 – 2013" (Uchwała Rady Powiatu Żłotowskiego nr XLIV/219/2006 z dnia 27.9.2006r.)
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

5.2. Cele w zakresie ochrony środowiska i ich realizacja

Priorytetowe cele strategiczne Powiatu opierają się przede wszystkim na zrównoważonym rozwoju gospodarczym miast i wsi, który prowadzić ma do poprawy jakości życia lokalnej społeczności, w oparciu o:

- modernizację układu komunikacyjnego,
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości,
- wykorzystanie położenia Żłotowa dla rozwoju turystyki, sportu i kultury,
- promocję gmin i współpracę transgraniczną,
- rozwój szkolnictwa wyższego.

5.2.1. Ochrona zasobów wodnych

Podstawowymi dokumentami związanymi z zagadnieniami gospodarki wodno-ściekowej w Polsce są:

- Strategia Gospodarki Wodnej (W-wa 2005 r.),
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Aktualizacja załączników 1, 2, 3 i 4 do krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, stanowiących wykazy niezbędnych przedsięwzięć w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków do końca 2005 r., 2010 r., 2013 r. i 2015 r.
- Aktualizacja załączników 1, 2, 3, 4, do Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych (W-wa 2005 r.).

Strategia gospodarki wodnej określa podstawowe kierunki i zasady działania umożliwiające realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce. Cel ten ma być osiągnięty przez zbudowanie sprawnie działającego systemu, który wykorzystując mechanizmy prawne oraz instrumenty ekonomiczne, będzie zapewniał utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych, pozwalał na zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych, zwiększał bezpieczeństwo powodziowe kraju i chronił go przed skutkami suszy.

Realizacja celów zawartych w Strategii stanowi dla powiatu złotowskiego priorytetowy cel we wszelkich planach i działaniach na płaszczyźnie gospodarki wodnej na terenie powiatu:

Zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) [Ministerstwo Środowiska, W-wa 2003 oraz jego aktualizacją z 30 maja 2005 roku] władze miast i gmin powiatu Złotowskiego dążą do osiągnięcia podstawowych celów strategicznych zawartych w harmonogramie zadań gospodarki wodnej do roku 2020.

Podstawowym celem realizowanym przez gminy są działania inwestycyjne w ramach KPOŚK i dyrektywy 91/271/EWG w zakresie:

1. budowy sieci kanalizacyjnej stanowiące działania długo- i średniookresowe do 2015 r.
2. wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM (równoważna liczba mieszkańców aglomeracji) w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków stanowiące działania długo- i średniookresowe do 2015 r.

W ramach ochrony zasobów i jakości wód wytyczono następujące cele:

1. poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania,
2. poprawa jakości ścieków,
3. sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody podziemne.

Dla powiatu określa się kierunki działań zgodne z polityką wodno – ściekową gmin. Niezbędnym więc jest zintensyfikowanie współpracy ponadlokalnej dot. rozwiązania problemu gospodarki wodno - ściekowej:

- budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- optymalizacja wykorzystania i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków,
- budowa oczyszczalni przydomowych,
- intensyfikacja kontroli szamb,
- ograniczanie negatywnego wpływu na jakość wód zanieczyszczeń z rolnictwa,
- wspieranie zakładów przemysłowych w realizowaniu programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
- budowa systemów podczyszczających wzdłuż modernizowanych i nowo powstających dróg,
- modernizacja sieci wodociągowej,
- likwidacja nieczynnych ujęć wody,
- wprowadzanie stref ochrony pośredniej ujęć,
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych,
- poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych,
- odbudowa i utrzymanie właściwego stanu systemu melioracji szczegółowej i podstawowej.

Najistotniejszym przedsięwzięciem z zakresu gospodarki wodno - ściekowej jest zrealizowanie budowy oczyszczalni ścieków przydomowych i systemu kanalizacji we wszystkich gminach powiatu.

Wymogi w tym zakresie zostały określone w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Szczególnie ważnym jest fakt, że władze polskie zostały zobligowane do zrealizowania tego celu do końca 2015 r.

5.2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska ocenę jakości powietrza dokonuje się w strefach, a strefę stanowi:

- miasta i aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 250 tys.
- obszar powiatu nie wchodzący w skład aglomeracji, o której mowa powyżej.

Zgodnie z Prawem Energetycznym gminy zobowiązane są do opracowania i wdrażania planów zaopatrzenia w energię. Dokument ten winien określić rozwiązania w tym przedmiocie na obszarze gmin z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Utworzenie planu zaopatrzenia w energię sprzyja wdrażaniu optymalnych rozwiązań w zakresie rozwoju i modernizacji systemów grzewczych.

Główne sektory oddziaływania:

1. Mieszkalnictwo:

W ostatnich latach tzw. niska emisja zanieczyszczeń powietrza zajmuje istotną pozycję w strukturze ogólnej emisji. Szacuje się, że w miastach ok. 50 % emisji zanieczyszczeń pochodzi z sektora komunalnego (mieszkania, obiekty publiczne, drobne przedsiębiorstwa i zakłady usługowe), natomiast w niektórych miejscowościach wiejskich ta emisja stanowi w okresie grzewczym ok. 80% ogólnej emisji.

Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zapozielenia i zasiarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare (w przeważającej części) urządzenia grzewcze posiadają sprawność średnioroczną w granicach 50%, a lokalne kotłownie w budynkach użyteczności publicznej, warsztatach rzemieślniczych itp. ok. 65 %. W starych, nieefektywnych urządzeniach spala się nie tylko niskiej jakości węgiel, ale także różnego typu materiały odpadowe, w tym odpady komunalne może być źródłem emisji dioksyn.

Wiele budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych charakteryzuje się dużymi stratami ciepła z uwagi na brak odpowiedniej izolacji ścian i stropów, a także z powodu okien o wysokim współczynniku przenikania ciepła. Stąd istnieje potrzeba zintensyfikowania termomodernizacji takich budynków.

Kierunki działań:

- Eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialne źródła energii (energia biomasy z lokalnych źródeł także wody geotermalne, energia słoneczna).
- Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. korzystania z proekologicznych nośników energii, unikania spalania odpadów w piecach domowych.
- Termorenowacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

2. Transport:

Ruch drogowy jest istotnym zagrożeniem dla walorów środowiska i zdrowia człowieka.

Programy rozwoju w zakresie transportu drogowego, mające bezpośredni związek z problematyką eliminacji uciążliwości transportu drogowego dla środowiska koncentrują się na:

- poprawie warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości sieci drogowej,
- podwyższeniu standardów technicznych infrastruktury drogowej,
- bezwzględnym postrzeganiu zasad kwalifikacji pojazdów do ruchu drogowego,
- eliminacji ruchu drogowego o charakterze „tranzytowym” z centrum miast – budowa drogowych układów obwodowych.

W ramach realizacji PPOŚ określone zostały cele:

1. ograniczenie emisji z procesów spalania paliw,
2. ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych do powietrza,
3. stopniowe zmniejszanie emisji ze źródeł przemysłowych.

Realizacja powyższych celów prowadzona jest przez zakłady przemysłowe powiatu na bieżąco.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego niezbędnym jest ukierunkowanie działań na:

- rozbudowę i bieżącą modernizację dróg,
- rozbudowę tras rowerowych i modernizację istniejących,
- promowanie i tworzenie warunków dla zwiększania się udziału podróży transportem zbiorowym, rowerowym i pieszym pomiędzy miejscami zamieszkania, pracy oraz wypoczynku i zakupów,
- przyłączenie do sieci c.o. nowych odbiorców,
- kontynuowanie wspierania przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach,
- dalszą termomodernizację budynków,
- stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie,
- wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku,
- dostosowywanie procesów technologicznych do pełnej hermetyzacji i automatyzacji,
- promowanie oraz popularyzacja najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych.

Niezbędnym jest również wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem np. norm typu ISO oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja).

5.2.3. Ochrona przed hałasem

Hałas i pola elektromagnetyczne są elementami tzw. stresu miejskiego, wpływającymi na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych (miast Żłotów, Jastrowie, Krajenka, Okonek). Poprawa jakości środowiska na tych obszarach musi obejmować, oprócz szeregu działań wyszczególnionych w paragrafach dotyczących jakości powietrza, jakości wód i gospodarowania odpadami, działania ukierunkowane na ochronę przed hałasem, zwłaszcza pochodzącym ze środków transportu oraz ochronę przed polami elektromagnetycznymi wytwarzanymi przez urządzenia energetyczne i radiokomunikacyjne. W ostatnich latach nie wykonywano badań klimatu akustycznego na terenie powiatu żłotowskiego.

Realizacja celu, którym jest zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez jego obniżenie do poziomu obowiązujących standardów winna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem klimatu akustycznego. Obligatoryjnie ww. badania muszą być przeprowadzane dla aglomeracji o liczbie

mieszkańców powyżej 100 tys. Powiat Złotowski nie stanowi aglomeracji zgodnie z definicją ujętą w *art. 3 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska*.

Starosta miałby obowiązek sporządzenia mapy akustycznej dla miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., natomiast nawet łączna liczba mieszkańców wszystkich miast powiatu nie przekracza tej wartości.

Polityka powiatu w zakresie ochrony przed hałasem winna skupić się na następujących kierunkach działań:

1. dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu (drogi, linie kolejowe),
2. wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem (kierunek realizowany na bieżąco),
3. kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Zagadnienia ochrony przed hałasem realizowane są w pierwszej kolejności przez utworzenie tzw. map akustycznych. Jednakże mapy te tworzone są dla:

- dużych aglomeracji miejskich (powyżej 250 000 mieszkańców),
- głównych szlaków komunikacyjnych drogowych, kolejowych i dużych portów lotniczych, tj.:
 - dróg międzynarodowych, krajowych i regionalnych o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów osobowych w ciągu roku,
 - linii kolejowych – o natężeniu ruchu powyżej 30 tys. pociągów osobowych w ciągu roku,
 - portów lotniczych – ponad 50 tys. startów i lądowań w ciągu roku.

Zagadnienie to nie dotyczy gmin powiatu Złotowskiego.

5.2.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

W dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi za najistotniejsze należy uznać zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku w dziale p.t. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Pola elektryczne i magnetyczne, na które są bezpośrednio narażone organizmy żywe, na dzisiejszy stan wiedzy są czynnikiem o znikomej szkodliwości. W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym należy:

1. skupić się na rozwoju systemu badań pól elektromagnetycznych
2. uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące pól elektromagnetycznych.

Wg wspomnianych zapisów prawa, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, prowadzony jest przez Wojewodę i corocznie aktualizowany.

Wobec powyższego nie wyznacza się zadań dotyczących ochrony środowiska na terenie powiatu złotowskiego przed polami elektromagnetycznymi.

5.2.5. Gospodarka odpadami

Postępowanie z odpadami regulują następujące podstawowe akty prawne: *ustawa o odpadach, ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.*

Ustawa o odpadach określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W oparciu o obowiązujące uwarunkowania prawne określono cel długoterminowy polegający na minimalizacji ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów.

Cele określone dla powiatu do roku 2015 to uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami. Działania służące realizacji celu będą ukierunkowane na:

1. uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
2. stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
3. usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,
4. wzmocnienie i rozbudowę monitoringu wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów niebezpiecznych,
5. likwidację „dzikich wysypisk”.

Racjonalna gospodarka odpadami ma szansę zaistnienia wyłącznie na płaszczyźnie ponadlokalnej, a nawet ponadregionalnej. Konieczne jest więc zintensyfikowanie współpracy międzygminnej, np. w formie związków celowych.

Szczegółowe cele oraz ich realizacja zostały zawarte w *Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Żłotowskiego*.

5.2.6. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Ochrona powierzchni ziemi, zgodnie z zapisem w *ustawie Prawo ochrony środowiska* polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, poprzez m. in.:

- Racjonalne gospodarowanie,
- Zachowanie wartości przyrodniczych,
- Zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
- Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
- Doprowadzenie jakości gleby do wymaganych standardów, bądź utrzymanie tych standardów.

Według dokumentu *Polityka Ekologiczna Państwa (2008)* w zakresie ochrony i poprawy jakości ziemi, a w szczególności dla ochrony gruntów użytkowych rolniczo jest:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno – błotnych przez czynniki antropogenne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcje

przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

Celami w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb są:

1. ochrona i wykorzystanie istniejących zasobów glebowych
2. zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych.

Dążąc do osiągnięcia powyższych celów należy brać pod uwagę następujące kierunki działań:

- monitoring użytków rolnych w celu przeciwdziałaniu nadmiernemu zakwaszaniu gleb,
- ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocji takiej żywności,
- zachowanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, kompleksów leśnych i nieużytków podmokłych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych,
- właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracyjnych, zapewniających odpowiedni poziom wód gruntowych i zabezpieczających użytki rolne przed okresowymi przesuszeniami lub zalaniem,
- wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej,
- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego,
- finansowanie wspierania przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

5.2.7. Ochrona zasobów kopalin

W ustawach *Prawo ochrony środowiska* oraz *Prawo geologiczne i górnicze* dokonano regulacji dotyczących ochrony kopalin. Zapewniono ochronę złóż kopalin, która polega na osiągnięciu celów takich jak:

1. racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin,
2. kompleksowe wykorzystanie kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Realizacja celów w zakresie ochrony terenów eksploatacji złóż będzie się odbywała przez:

- efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych,
- właściwą rekultywację terenów wyeksploatowanych,
- bieżącą rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych.

5.2.8. Ochrona przyrody

Cele określone w programie ochrony środowiska dla powiatu złotowskiego w zakresie ochrony zasobów przyrody to:

1. ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
2. doskonalenie systemu obszarów chronionych,
3. stała dbałość i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

Realizację powyższych celów należy prowadzić stosując się do kierunków działań polegających na:

- objęciu formami ochrony przyrody pełnej reprezentacji zasobów przyrody powiatu,

- wdrażaniu na bieżąco systemu NATURA 2000,
- upowszechnienie i wprowadzanie form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo - krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej,
- rozwój prac inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej (wykonanie nowych i aktualizacja istniejących waloryzacji przyrodniczych),
- ochronie i renaturalizacji ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych,
- bieżącej ochronie obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- opracowaniu planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone,
- budowie przejść dla zwierząt pod trasami komunikacyjnymi,
- zachowaniu tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo,
- rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- ochronie elementów środowiska przyrodniczo - kulturowego,
- ochronie kompozycji układów zieleni,
- rozwoju sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych,
- monitoringu ruchu turystycznego,
- selektywnym dostępie do terenów cennych przyrodniczo i ochronie tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem.

5.2.9. Energia odnawialna

Głównym celem w niniejszej kategorii jest:

- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Założenia polityki energetycznej państwa przewidują, że w związku z urealnieniem cen energii, postępowaniem w modernizacji i restrukturyzacji działalności gospodarczej oraz wzrostem świadomości ekologicznej społeczeństwa, zużycie energii w przeliczeniu na jednostkę krajowego produktu będzie się nadal zmniejszać i w 2010 roku zużycie powinno zmniejszyć się o ok. 25% w stosunku do 2000 r.

Strategia Rozwoju Energii Odnawialnej zakłada osiągnięcie w 2010 roku 7,5 % (w scenariuszu najbardziej prawdopodobnym) udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej. Poziom ten można osiągnąć głównie przez odpowiednie wykorzystanie:

- zasobów biomasy – do produkcji energii cieplnej,
- energii wody i wiatru – do produkcji energii elektrycznej,
- słońca – do produkcji energii cieplnej i elektrycznej,
- wód geotermalnych – do produkcji energii cieplnej,
- biogazu z oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów – do produkcji energii elektrycznej i cieplnej.

Przewiduje się, iż zdecydowany udział w produkcji „czystej energii” w powiecie złotowskim będzie ze spalania biomasy (słomy, drewna, ściek itp.). Wynika to głównie z tkwiącego na terenie powiatu Żłotowskiego potencjału tej energii, dopracowanej techniki produkcji odpowiednich urządzeń przetwarzających oraz stosunkowo niskich kosztów produkcji energii przetworzonej. Natomiast pozostałe rodzaje energii odnawialnej mają jedną wadę, mianowicie koszt jednostkowy produkcji energii przetworzonej

jest kilkakrotnie wyższy od kosztu produkcji metodami konwencjonalnymi.

Ważną rolę w wykorzystaniu energii odnawialnej mogą pełnić samorządy. Zgodnie z *Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo Energetyczne* – z późniejszymi zmianami – został nałożony na nie obowiązek przygotowania *Projektu założeń do planu zaopatrzenia w energię*. Jednym z elementów tego projektu jest konieczność przeanalizowania możliwości wykorzystania lokalnych zasobów energii.

Wśród podstawowych działań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych należy wymienić:

- Intensywny rozwój energetyki odnawialnej na szczeblu lokalnym, pracującej w układach zdecentralizowanych na regionalne i lokalne potrzeby.
- Popularyzacja i wdrożenie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w sferze rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i finansowych.

5.2.10. Awarie przemysłowe i miejscowe awarie

Możliwość wystąpienia awarii przemysłowej dotyczy przede wszystkim zakładów o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii. Obowiązki dotyczące awarii przemysłowych spoczywają głównie na prowadzącym zakład oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Szczegółowy opis tych obowiązków podaje ustawa *Prawo ochrony środowiska*.

Zapobieganie awariom miejscowym, prowadzi się głównie poprzez ograniczenie transportu substancji niebezpiecznych, kierowanie ich oznakowanymi trasami, omijającymi centrum miasta, informowanie i edukowanie społeczeństwa o sposobach zapobiegania zagrożeniom, a także o sposobie postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia. Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Złotowie, podejmuje doraźne środki:

- dokonuje zabezpieczenia miejsca wypadku,
- ewakuuje ludność.
- w przypadku poważnych awarii, kiedy niezbędna jest pomoc specjalistycznych jednostek i specjalistycznego sprzętu jednostka straży współpracuje z różnymi innymi sekcjami, które podejmują działania w swoim zakresie.

Niezbędnymi celami do osiągnięcia są:

- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych,
- opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska.

5.2.11. Edukacja ekologiczna

Podstawowym celem z zakresu edukacji ekologicznej jest kształtowanie właściwych postaw mieszkańców powiatu i rozwinięcie ich świadomości o tematykę związaną z ochroną środowiska. Cel ten będzie realizowany przez stałe podejmowanie działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych w formie audycji i publikacji w środkach przekazu, kursów, szkoleń, wystaw, konkursów i zajęć plenerowych oraz imprez masowych.

6. Monitoring realizacji programu

Proponowane kierunki działań i osiągnięcia celów zawarte w Programie Ochrony Środowiska wymagają systematycznego wdrażania w życie i weryfikacji w zależności od potrzeb.

Bardzo istotnym elementem wdrażania Programu jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji poszczególnych zadań. Podstawą oceny realizacji Programu powinien być monitoring stanu środowiska.

Monitorowanie zachodzących zmian powinno być prowadzone w oparciu o określone wskaźniki umożliwiające śledzenie zmian, ich postęp i wielkości w ujęciu liczbowym bądź opisowym.

Monitoring realizacji założeń POŚ pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi, a także umożliwi weryfikację działań w ujęciu dynamicznym tj. z bieżącą diagnozą stanu środowiska.

Istota monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego co zostało i co nie zostało wykonane, a także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Wskaźniki monitorowania programu:

1. Ochrona zasobów i jakości wód:

- jakość wód powierzchniowych, udział wód pozaklasowych,
- udział ścieków komunalnych i przemysłowych nieoczyszczanych,
- udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej,
- zużycie wody do celów bytowych na osobę,
- % udział wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów gospodarczych.

2. Ochrona powietrza atmosferycznego:

- poziom zanieczyszczenia powietrza.

3. Ochrona przed hałasem:

- nie wyznaczono zadań do realizacji, dlatego też określenie wskaźnika monitorowania programu jest nieuzasadnione.

4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – nie wyznaczono zadań do realizacji, dlatego też określenie wskaźnika monitorowania programu jest nieuzasadnione.

5. Gospodarka odpadami - ze względu na szczegółowość zagadnienia - wskaźniki monitoringu zostały przyjęte za *Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Żłotowskiego*.

6. Ochrona powierzchni ziemi i gleb:

- % powierzchni zalesionej,

7. Ochrona zasobów kopalin

- wielkość powierzchni terenu zdegradowanego,
- wielkość powierzchni terenu zrekultywowanego.

8. Ochrona przyrody

- ilość i % powierzchni obszarów prawnie chronionych.

9. Energia odnawialna

- % energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

10. Awarie przemysłowe i miejscowe

- liczba zakładów na terenie powiatu stwarzających zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej,
- liczba kontroli w zakładach stwarzających zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej.

11. Edukacja ekologiczna:

- liczba przedsięwzięć/ akcji podejmowanych w związku z edukacją ekologiczną.

7. Potencjalne źródła finansowania programu

7.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej tworzy się na podstawie art. 400 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska*. Na tej podstawie działają: narodowy, wojewódzkie, powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

7.1.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

NFOŚiGW finansuje przedsięwzięcia proekologiczne o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym. Podstawowymi formami finansowania są preferencyjne pożyczki i dotacje, uzupełniane innymi formami finansowania, np. dopłatami do preferencyjnych kredytów bankowych ze swych linii kredytowych w bankach. NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Dotacje udzielane są przede wszystkim na:

- edukację ekologiczną,
- przedsięwzięcia pilotowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka lub mających eksperymentalny charakter, monitoring,
- ochronę przyrody,
- ochronę i hodowlę lasów na obszarach szczególnej ochrony środowiska oraz wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych,
- ochronę przed powodzią,
- ekspertyzy,
- badania naukowe,
- programy wdrażania nowych technologii,
- prace projektowe i studialne,

- zapobieganie lub likwidację nadzwyczajnych zagrożeń,
- utylizację i zagospodarowanie wód zasolonych
- profilaktykę zdrowotną dzieci z obszarów zagrożonych.

7.1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

WFOŚiGW finansuje przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym.

WFOŚiGW określa zadania priorytetowe, które mogą być dofinansowywane z środków funduszu oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW)

Przychodami powiatowego funduszu są:

- wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska;
- wpływy z tytułu opłat i kar;
- dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki powiatowych funduszy przeznacza się na:

1. edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
2. wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
3. wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
4. wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku,
5. realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej obiektów małej retencji wodnej,
6. przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
7. realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
8. przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
9. przedsięwzięcia związane z ochroną wód,
10. profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
11. wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
12. wspieranie ekologicznych form transportu,
13. działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
14. prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami ziemi oraz terenów, na których występują

te ruchy,

15. inne zadania ustalone przez Radę Powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

7.1.3. Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW)

Budżet gminnego funduszu tworzony jest głównie z:

- opłat naliczanych za składowanie odpadów na obszarze danej gminy,
- opłat i kar naliczanych za usuwanie drzew i krzewów z terenu danej gminy,
- opłat i kar naliczanych za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i dokonywania w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych na obszarze danej gminy,
- z tytułu dobrowolnych wpłat, zapisów, darowizn osób fizycznych i prawnych oraz z tytułu świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji.

Środki gminnych funduszy przeznacza się na:

1. edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
2. wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska;
3. wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
4. wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;
5. realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
6. przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
7. przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi;
8. przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;
9. przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
10. profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
11. wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
12. wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
13. wspieranie ekologicznych form transportu;
14. działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami

ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody;

15. inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

7.2. Ekofundusz

Środki Ekofunduszu mogą być wykorzystane przede wszystkim w czterech sektorach uznanych za priorytetowe. Są nimi:

- **zmniejszenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (tzw. gazów cieplarnianych),**
- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu z terytorium Polski,
- zmniejszenie zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego,
- **zachowanie bioróżnorodności polskiej przyrody,**
- **gospodarka odpadami.**

Ekofundusz udziela wsparcia finansowego jedynie w formie bezzwrotnej dotacji w wysokości 10-30% kosztów projektu. W wyjątkowych przypadkach, gdy investorem jest instytucja budżetowa lub organ samorządowy, dotacja ta może sięgać 50%, a w ochronie przyrody, gdy partnerem Ekofunduszu jest społeczna organizacja pozarządowa - nawet 80%.

7.3. Banki

Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej rozszerzają one swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Kredyty preferencyjne pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki, zaś fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. Banki uruchamiają też linie kredytowe w całości ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i innych instytucji.

Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska. Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych.

Ważne miejsce na rynku kredytów ekologicznych zajmują także międzynarodowe instytucje finansowe, a w szczególności Bank Światowy i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

7.4. Fundusze Uni Europejskiej

7.4.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) to największy z punktu widzenia dostępnych

środków i zakresu działań program operacyjny w całej Unii Europejskiej i najważniejsze źródło finansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska w Polsce. Na jego realizację w latach 2007–2013 Polska otrzyma z unijnego budżetu ok. 27,9 mld euro, z czego na inwestycje w ochronę środowiska przeznaczone będzie blisko 5 mld euro.

Środki unijne na PO Infrastruktura i Środowisko pochodzą z dwóch źródeł finansowania – z Funduszu Spójności (22,2 mld euro) oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (5,7 mld euro).

Minister Środowiska pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla pięciu Osi Priorytetowych tego Programu:

Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa

Realizowany projekt w ramach osi priorytetowej:

- budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych oraz systemów kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM

Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi
- projekty dotyczące przywracania terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych
- (ochrona brzegów morskich)

Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
- projekty związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom
- monitoring środowiska

Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie:
- systemów zarządzania środowiskowego
- racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami
- wdrażania najlepszych dostępnych technik
- ochrony powietrza
- wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne.

Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- ochrona siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności biologicznej
- zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych
- opracowanie planów ochrony
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej.

7.4.2. Fundusz Spójności

Fundusz Spójności wspiera dwa sektory: środowisko i transport. Od daty akcesji Polska stała się największym beneficjentem środków z Funduszu Spójności spośród wszystkich krajów członkowskich UE. Środki z Funduszu Spójności pomogą Polsce wywiązać się z zobowiązań akcesyjnych związanych z dostosowaniem do norm UE w najtrudniejszych i wymagających największych nakładów finansowych obszarach, w których Polska uzyskała najdłuższe okresy przejściowe. Wsparcie na duże projekty inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska mogą uzyskać jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne, np. przedsiębiorstwa komunalne będące własnością gminy. Współfinansowanie z Funduszu Spójności mogą uzyskać inwestycje z takich dziedzin jak:

- poprawa jakości wód powierzchniowych
- polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do picia
- racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- poprawa jakości powietrza
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego

Dnia 31 lipca 2006 w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej opublikowane zostały ostateczne wersje rozporządzeń UE dotyczące polityki spójności w latach 2007-2013.

7.4.3. Fundusz LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

- wdrażania dyrektywy Ptasiej i dyrektywy Siedliskowej, w tym ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków
- ochrony środowiska, zapobiegania zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami
- działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanie na temat zapobiegania pożarom lasów oraz wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską.

8. Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2008-2015

8.1. Ochrona zasobów i jakości wód

1. wspieranie i dofinansowanie budowy przydomowych i przykładowych oczyszczalni ścieków - finansowane ze środków PFOŚiGW.

8.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

1. promowanie budownictwa energooszczędnego – w celu ograniczenia emisji niskiej do powietrza -

jako zadanie koordynowane przez Starostwo Powiatowe,

2. termomodernizacja budynków stanowiących mienie komunalne gmin - jako zadanie koordynowane przez Starostwo Powiatowe, finansowane ze środków PFOŚiGW.

8.3. Ochrona przed hałasem

W latach 2008 – 2015 nie wyznaczono przedsięwzięć do realizacji w związku z ochroną środowiska przed hałasem.

8.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

W latach 2008 – 2015 nie wyznaczono przedsięwzięć do realizacji w związku z ochroną środowiska przed polami elektromagnetycznymi.

8.5. Gospodarka odpadami

Przedsięwzięcia przewidywane do realizacji w latach 2008 - 2015 zostały zawarte w *Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Żłotowskiego*.

8.6. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

1. inwentaryzacja gleb zdegradowanych - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków FOGRIŁ,
2. wspieranie budowy zbiorników na gnojówkę, gnojownicę i płyt obornikowych - jako zadanie koordynowane przez Starostwo Powiatowe, finansowane ze środków PFOŚiGW,
3. dofinansowanie modernizacji i napraw opryskiwaczy rolniczych - jako zadanie koordynowane przez Starostwo Powiatowe, finansowane ze środków PFOŚiGW,
4. wspieranie działań związanych z utrzymaniem małej retencji wodnej - jako zadanie koordynowane przez Starostwo Powiatowe, finansowane ze środków PFOŚiGW

8.7. Ochrona zasobów kopalin

1. inwentaryzacja i opracowanie planów rekultywacji wyrobisk, w tym nielegalnych - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków własnych,
2. utworzenie systemu kontroli i kar za nielegalną eksploatację kopalin - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego.

8.8. Ochrona przyrody

1. promocja przyrody powiatu złotowskiego na targach i imprezach promocyjnych - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków PFOŚiGW,
2. promowanie gospodarstw agroturystycznych - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków PFOŚiGW,
3. prowadzenie rejestru gruntów pod zalesienie - jako zadanie własne Starosty,
4. inwentaryzacja lasów prywatnych - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego,

8.9. Energia odnawialna

1. promowanie projektów dotyczących wykorzystania źródeł energii odnawialnej i niekonwencjonalnych - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków własnych.

8.10. Edukacja ekologiczna

1. edukacja ekologiczna – jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków PFOŚiGW,
2. informowanie o stanie środowiska w powiecie i podejmowanych działaniach na rzecz jego poprawy, - jako zadanie własne Starostwa Powiatowego, bez kosztów dodatkowych,
3. zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrody na terenie powiatu - jako zadanie koordynowane przez Starostwa Powiatowego, finansowane ze środków PFOŚiGW, GFOŚiGW, Nadleśnictwa.

8.11. Awarie przemysłowe i miejscowe awarie

1. dofinansowanie zakupu ubrań gazoszczelnych dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Złotowie - finansowane ze środków PFOŚiGW.
2. likwidowanie skutków awarii przemysłowych oraz miejscowych awarii (m.in. wypadków drogowych) – jako zadanie własne Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Złotowie.

9. Szacunkowe koszty wdrażania programu

Tab. 11. Koszty wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Żłotowskiego

Przedsięwzięcie	Koszty w latach (tys. zł)	
	2008* - 2011	2012 – 2015
wspieranie i dofinansowanie budowy przydomowych i przyzakładowych oczyszczalni ścieków	30	40
promowanie budownictwa energooszczędnego	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
termomodernizacja budynków stanowiących mienie powiatu	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
inwentaryzacja gleb zdegradowanych	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
wspieranie budowy zbiorników na gnojówkę, gnojownicę i płyt obornikowych	15	20
dofinansowanie modernizacji i napraw opryskiwaczy rolniczych	9,0	12
wspieranie działań związanych z utrzymaniem małej retencji wodnej	30	40
inwentaryzacja i opracowanie planów rekultywacji wyrobisk, w tym nielegalnych	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
utworzenie systemu kontroli i kar za nielegalną eksploatację kopalni	brak kosztów	brak kosztów

Przedsięwzięcie	Koszty w latach (tys. zł)	
	2008* - 2011	2012 – 2015
	dodatkowych	dodatkowych
promocja przyrody powiatu złotowskiego	60	80
promowanie gospodarstw agroturystycznych	15	20
prowadzenie rejestru gruntów pod zalesienie	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
inwentaryzacja lasów prywatnych	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
promowanie projektów dotyczących wykorzystania źródeł energii odnawialnej i niekonwencjonalnych	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
edukacja ekologiczna	90	120
informowanie o stanie środowiska w powiecie i podejmowanych działaniach na rzecz jego poprawy	brak kosztów dodatkowych	brak kosztów dodatkowych
zwiększenie oferty wydawniczej dotyczącej zasobów przyrody na terenie powiatu	15	20
dofinansowanie zakupu ubrań gazoszczelnych dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Złotowie	Każdorazowo w przypadku uzasadnionych potrzeb	
likwidowanie skutków awarii przemysłowych oraz miejscowych awarii	Każdorazowo w przypadku uzasadnionych potrzeb	

* z wyłączeniem roku 2008

10. Słowniczek skrótów

GFOŚiGW- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

GUS- Główny Urząd Statystyczny

GZWP- Główny Zbiornik Wód Podziemnych

IUNG- Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa

JCWpD- Jednolite Części Wód Podziemnych

KPOŚK- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

MRiRW- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

NSRO- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia

OWO- Obszar Wysokiej Ochrony

POŚ- Program Ochrony Środowiska

RLM- Równorzędna Liczba Mieszkańców

SWW- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty

SUW- Stacja Uzdatniania Wody

WFOŚiGW- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

WIOŚ- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WPI- Wieloletni Plan Inwestycyjny

WRPO – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny